

PERCEPȚIILE ȘI ATITUDINILE PRIVIND ROLUL FEMEILOR ÎN PROCESELE DE PACE ȘI SECURITATE ÎN REPUBLICA MOLDOVA

Elena Mârzac

Studiul este realizat în cadrul proiectului „Promovarea Agendei privind Femeile, Pacea și Securitatea: Combaterea dezinformării și stereotipurilor”, implementat de Platforma pentru Inițiative de Securitate și Apărare cu susținerea UN Women Moldova și finanțat de Fondul Femeilor pentru Pace și Asistență Umanitară.

Opiniile din acest material aparțin autoarei și nu reflectă în mod necesar poziția UN Women sau a Fondului Femeilor pentru pace și asistență umanitară.

Autoare: Elena Mârzac

Consultante: Cristina Paknehad, Rodica Panța, Sanda Sandu

Ne exprimăm înalta considerație pentru toți/toate cei/cele care ne-au acordat suport în elaborarea acestui Studiu, prin completarea chestionarelor sau participare la evenimentele organizate în cadrul proiectului.

CUPRINS

Introducere	4
Context.	4
I. Analiza viziunilor societății privind implicarea femeilor în procesele decizionale legate de pace și securitate.	8
II. Rolul femeilor în gestionarea crizelor	16
III. Contribuția femeilor în gestionarea crizei refugiaților, conflictelor armate și la consolidarea coeziunii sociale ...	17
Constatări generale	21
Recomandări	23
Referințe bibliografice	24

Studiul **Percepțiile și atitudinile privind rolul femeilor în procesele de pace și securitate în Republica Moldova** își propune să analizeze percepțiile și atitudinile privind rolul femeilor în procesele de pace și securitate din Republica Moldova, punând accent pe identificarea principalelor bariere și stereotipuri care împiedică integrarea lor completă în sectorul de securitate.

Documentul va examina atitudinile societale față de participarea femeilor în aceste domenii. În contextul Războiului din Ucraina, vor fi analizate percepțiile publice despre conflict, gradul de acceptare al refugiaților și impactul războiului asupra coeziunii sociale, și vor fi propuse recomandări pentru factorii de decizie și părțile interesate din sectorul de securitate și apărare, în vederea promovării mai eficiente a incluziunii de gen, eliminării stereotipurilor și consolidarea rezilienței sociale în perioade de conflict.

Metodologia utilizată pentru această analiză include colectarea de date prin intermediul chestionarelor directe și online. A fost expediat chestionarul către autoritățile publice centrale¹, iar echipa de cercetare a recepționat 539 de chestionare completate. Totodată, a fost organizat un Focus grup cu reprezentanții și reprezentantele instituțiilor de stat din sectorul de securitate și apărare² și realizată analiza literaturii și a studiilor de specialitate, precum și evaluarea sondajelor sociologice relevante³.

Studiul **Percepțiile și atitudinile privind rolul femeilor în procesele de pace și securitate în Republica Moldova** a fost elaborat în cadrul proiectului „Promovarea Agendei Femeile, Pacea și Securitatea: Combaterea dezinformării și a stereotipurilor”, implementat de Platforma pentru Inițiative de Securitate și Apărare (PISA), cu susținerea UN Women, și finanțat de Fondul Femeilor pentru Pace și Asistență Umanitară.

CONTEXT

În contextul războiului în desfășurare în Ucraina și al tensiunilor regionale amplificate, Republica Moldova traversează o perioadă de profunde provocări de securitate. Poziția sa geografică și interdependențele economice, sociale și politice o plasează într-o situație vulnerabilă, necesitând abordări complexe și strategii integrate pentru menținerea stabilității. Agresiunea rusă în Ucraina a evidențiat vulnerabilitățile regionale de securitate, având consecințe semnificative pentru Republica Moldova și întreaga Europă.

O primă dimensiune a acestor provocări este reprezentată de riscurile militare și strategice. Violările spațiului aerian, semnalate în mod repetat amplifică incertitudinea și subminează sentimentul de siguranță națională. În același timp, regiunea transnistreană continuă să fie un punct de presiune, generând îngrijorări legate de potențialele escaladări sau exploatarea acestei zone ca vector de destabilizare.

Pe lângă riscurile convenționale, Republica Moldova se confruntă cu un val de amenințări hibride manifestate prin campanii de dezinformare, inclusiv cele în bază de gen, menite să polarizeze opinia publică, până la atacuri cibernetice. Criza energetică, amplificată de dependența de resurse externe, a devenit un instrument prin care se exercită presiuni asupra țării, afectând direct populația și economia.

Războiul hibrid desfășurat de Federația Rusă exploatează vulnerabilitățile structurale ale Republicii Moldova, precum sărăcia și corupția, dar și construcțiile sociale și etnice, nivelul scăzut de educație, normele și stereotipurile patriarhale persistente și afilierea religioasă puternică.

În plan social și economic, fluxul continuu de refugiați din Ucraina a pus la încercare capacitatea Republicii Moldova de a gestiona criza umanitară. Resursele limitate și infrastructura insuficient dezvoltată sunt exploatate la maximum, ceea ce generează tensiuni suplimentare.

- 1 Chetionarele au fost transmise pe email-urile oficiale ale următoarelor instituții: Ministerul Afacerilor Interne, Centrul Național Anticorupție, Serviciul de informații și Securitate, Inspectoratul General al Poliției, Serviciul vamal al Republicii Moldova, Inspectoratul general al Poliției de Frontieră, Ministerul Apărării, Serviciul de Protecție și Pază de Stat, Ministerul Educației și Cercetării, Ministerul Afacerilor Externe al Republicii Moldova. Răspunsurile la chestionare au fost transmise în formă scrisă la email-ul oficial al Platformei pentru Inițiative de Securitate și Apărare.
- 2 Focus Grupul a fost organizat în cadrul atelierului de lucru „Planificarea comunicării strategice pentru promovarea Agendei Femeile, Pacea și Securitatea” organizat în data de 11 noiembrie 2024, la care au participat reprezentanți/te ai următoarelor instituții guvernamentale: Ministerul Afacerilor Interne, Centrul Național Anticorupție, Serviciul de Informații și Securitate, Inspectoratul General pentru Situații de Urgență, Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene, Inspectoratul General al Poliției, Inspectoratul General al Poliției de Frontieră, Serviciul Vamal al Republicii Moldova, Ministerul Apărării al Republicii Moldova, Serviciul de Protecție și Pază de Stat, Ministerul Educației și Cercetării.
- 3 Portretul statistic al femeilor și bărbaților în Republica Moldova. https://statistica.gov.md/index.php/ro/portretul-statistic-al-femeilor-si-barbatilor-in-republica-moldova-9617_61008.html, Moldova. <https://www.equalfuture-eurasia.org/womens-representation-in-politics-and-public-administration/moldova>, Indexul egalității de gen 2024 Stagnare în lupta pentru egalitate de gen: ce ne oprește să avansăm? https://progen.md/wp-content/uploads/2024/03/CPD_IEG-2024.pdf, Facts and figures: Women, peace, and security. <https://www.unwomen.org/en/what-we-do/peace-and-security/facts-and-figures>, OSCE-led survey on violence against women: Main report <https://eeca.unfpa.org/sites/default/files/pub-pdf/413237.pdf>, Studiul. Percepțiile bărbaților cu privire la normele de gen și violența în familie. https://antiviolenta.md/wp-content/uploads/2024/11/Percepțiile-barbatilor-ROM-Prewiu.pdf?fbclid=IwY2xjawHD2kFleHRuA2FibQlxMAABHZ4oqs56G3l-VdUucBricFVly8F1sMV9lq0NcaH0kEDzbJd1oV1vPwxJ9q_w_aem_3J16xZF22Wf5NSn_jwmaWw, Women Peace and Security Index 2023/24. <https://giwps.georgetown.edu/wp-content/uploads/2023/10/WPS-Index-executive-summary.pdf>

Totodată, criza economică declanșată de instabilitatea regională accentuează inegalitățile și creează un teren fertil pentru nemulțumiri sociale.

Pe plan intern, polarizarea politică a societății reprezintă o altă provocare majoră. Diviziunile ideologice și tensiunile dintre principalele forțe politice nu doar că fragilizează guvernarea, dar compromit și capacitatea acesteia de a răspunde unitar la provocările externe și interne.

Aceste circumstanțe complexe testează reziliența Republicii Moldova și determină o ajustare a politicilor sale de securitate. O abordare integrată, care să includă măsuri de întărire a infrastructurii cibernetice, diversificarea surselor energetice, gestionarea eficientă a fluxului de refugiați și promovarea coeziunii interne este importantă pentru a depăși această perioadă marcată de incertitudini și riscuri crescute.

În Republica Moldova, politicile de securitate și apărare națională au fost tradițional formulate din perspectiva amenințărilor convenționale la adresa independenței, suveranității și integrității teritoriale a țării. Aceste politici, centrate pe stat, au neglijat adesea aspectele de securitate umană și drepturile fundamentale ale omului, inclusiv drepturile grupurilor subreprezentate sau marginalizate din societate. Lipsa unei abordări, centrate pe om în sectorul de securitate și apărare, afectează în mod special femeile, care sunt frecvent excluse din procesele decizionale legate de pace, securitate și apărare. Această excludere ignoră experiențele și perspectivele unice ale femeilor și determină elaborarea și implementarea politicilor care nu răspund nevoilor lor specifice și nu valorifică contribuția lor extrem de necesară, în special în contextul aprofundării relațiilor cu Uniunea Europeană și inițierea negocierilor de aderare⁴.

În contextul conflictelor regionale și al războiului din Ucraina, impactul asupra securității Republicii Moldova poate și trebuie să fie analizat și dintr-o perspectivă de gen, deoarece femeile și bărbații sunt afectați diferit de aceste crize. De-a lungul istoriei și până în prezent, femeile și fetele sunt cel mai grav afectate de impactul războiului și conflictelor. Pericolul real la care sunt expuse femeile și fetele este promovarea în societate a convingerii că siguranța și drepturile lor fundamentale vor deveni ultima prioritate în mijlocul violenței.⁵ Femeile din Republica Moldova s-au confruntat cu bariere semnificative în participarea și accesul lor la poziții de conducere în domeniile economic, social și politic. Deși în ultimii ani s-au realizat progrese importante în

privința egalității de gen, cum ar fi sporirea participării politice, femeile continuă să se confrunte cu provocări precum discriminarea, violența domestică și abuzul sexual. Aceste probleme sunt amplificate de atitudinile patriarhale larg răspândite în societate, care limitează rolul femeilor în viața publică și politică.

Femeile din Republica Moldova au făcut progrese semnificative în domenii precum educația, politica și economia, însă continuă să se confrunte cu multiple provocări care le limitează accesul egal la oportunități și resurse. Deși au un nivel ridicat de școlarizare și o prezență activă pe piața muncii, accesul lor la funcții de conducere întâmpină obstacole. În ciuda unei reprezentări sporite în Parlament și administrația locală, femeile sunt încă subreprezentate în pozițiile decizionale esențiale.

Unul dintre principalele obstacole este persistența stereotipurilor de gen, care afectează percepția publicului asupra capacității femeilor de a ocupa roluri de conducere. De asemenea, responsabilitățile familiale continuă să cadă în mare parte asupra femeilor, ceea ce le îngreunează implicarea activă în viața profesională și politică. În plus, accesul la resurse economice și financiare este adesea limitat, femeile antreprenoare întâmpinând dificultăți în obținerea sprijinului necesar pentru dezvoltarea afacerilor lor.

În ciuda utilizării pe scară largă a tehnologiei, femeile sunt subreprezentate în domeniile STEM (Știință, Tehnologie, Inginerie și Matematică - Science, Technology, Engineering, and Mathematics), unde persistă barierele de gen în educație și angajare. De asemenea, infrastructura și politicile menite să sprijine femeile în cariera politică și profesională sunt încă insuficiente. Multe femei din politică și administrație se confruntă cu hărțuire, ceea ce descurajează participarea lor activă în procesul decizional.

Deși Republica Moldova a adoptat măsuri importante pentru promovarea egalității de gen, integrarea unei perspective de gen în politicile publice rămâne fragmentată. Fără strategii mai bine definite și mecanisme eficiente de sprijin, progresul va rămâne limitat.

Conform Indicelui Femei, Pace și Securitate (FPS),⁶ care oferă o perspectivă⁷ asupra bunăstării și emancipării femeilor prin analiza a trei dimensiuni esențiale: incluziune, justiție și securitate, Republica Moldova se situează pe locul 53 din 177 de țări, cu un scor general de 0,758. Comparativ cu alte 30 de țări din regiunea

4 Planul de comunicare strategică privind Agenda Femeile, Pacea și Securitatea poate fi consultat pe pe site-ul - www.pisa.md

5 Male warriors and worried women? Understanding gender and perceptions of security threats. <https://www.cambridge.org/core/journals/european-journal-of-international-security/article/male-warriors-and-worried-women-understanding-gender-and-perceptions-of-security-threats/5E8758ADACDB39C756F7D3181D01F916>

6 Women Peace and Security Index 2023/24. <https://giwps.georgetown.edu/wp-content/uploads/2023/10/WPS-Index-executive-summary.pdf>

7 Indexul WPS își propune să evidențieze domeniile în care țările performează bine și unde sunt necesare îmbunătățiri pentru a spori bunăstarea și împuternicirea femeilor. Acesta servește ca un instrument valoros pentru factorii de decizie politică, cercetători și avocați care lucrează pentru egalitatea de gen și drepturile femeilor.

Europei Centrale și de Est și Asia Centrală, acest rezultat indică un nivel moderat de incluziune, justiție și securitate pentru femei, subliniind atât progresele realizate, cât și provocările care trebuie depășite pentru a asigura o egalitate de gen completă și durabilă.

În ceea ce privește incluziunea, femeile din Republica Moldova beneficiază de un nivel relativ ridicat de acces la educație, având în medie 11,9 ani de școlarizare. De asemenea, 62,9% dintre ele au acces la servicii financiare, iar 79,1% sunt angajate, demonstrând o prezență activă pe piața muncii. Tehnologia joacă un rol important în viața femeilor, 86% utilizează telefoanele mobile, ceea ce facilitează conectivitatea și accesul la informații. În sfera politică, femeile ocupă 38,6% din locurile în Parlamentul Republicii Moldova - un procent semnificativ, care reflectă evoluția substanțială în direcția reprezentării de gen. Republica Moldova a adoptat măsuri pentru a sprijini participarea politică a femeilor, cum ar fi sistemul de cote duble reintrodus în 2019, care a condus la creșterea reprezentării femeilor în Parlament la 40,6% în 2021. La alegerile locale din 2023, femeile au obținut 33,3% din locurile în consiliile raionale și municipale și 24,1% din funcțiile de primar. Experiențele pozitive ale comunităților conduse de femei sugerează că aceste progrese pot schimba percepțiile publicului și pot stimula o agendă sensibilă la gen⁸.

La capitolul justiție, Republica Moldova înregistrează un scor de 87,5 din 100 în ceea ce privește absența discriminării legale, ceea ce sugerează o legislație favorabilă egalității de gen. Cu toate acestea, accesul la justiție rămâne parțial limitat, cu un scor de 2,75 din 4. În domeniul sănătății, rata mortalității materne este de 12,3 decese la 100.000 de nașteri vii, ceea ce indică progrese semnificative, dar care necesită eforturi continue.

Securitatea femeilor reprezintă o dimensiune importantă a acestui indice FPS. În Republica Moldova, 9% dintre femei raportează experiențe de violență din partea partenerului intim, ceea ce subliniază nevoia unor măsuri suplimentare pentru protecția victimelor și prevenirea violenței. Doar 59% dintre femei se simt în siguranță în comunitățile lor, ceea ce evidențiază necesitatea consolidării încrederii în mediul social. În sfera politică, incidența violenței împotriva femeilor este redusă, cu 0,058 evenimente raportate la 100.000 de femei.

Analiza datelor privind reprezentarea femeilor în instituțiile de aplicare a legii, securitate și apărare din Republica Moldova evidențiază o prezență modestă a acestora în funcții de conducere, în contrast cu o participare mai semnificativă în rolurile de execuție. De exemplu, în cadrul Ministerului Apărării, femeile ocupă între 37% și 37,1% din pozițiile manageriale și între 62,9% și 63% din pozițiile de execuție. În cadrul Centrului Național Anticorupție, doar 18 din cele 89 de femei ocupă funcții manageriale, iar la Inspectoratul General de Poliție, doar 15 femei dețin poziții de conducere. Situația este și mai pronunțată la Serviciul de Protecție și Pază de Stat, unde doar 2% dintre angajați sunt femei în funcții de conducere. Cea mai gravă situație se atestă în cadrul negocierilor conflictului înghețat de pe Nistru. Procesul de reglementare a conflictului transnistrean a fost dominat de inițiative diplomatice formale și informale în cadrul cărora participarea femeilor a fost limitată. Din 2005 și până în prezent, doar trei femei au ocupat roluri de negociatoare-șef din partea ambelor părți, iar reprezentarea feminină în Grupurile de Lucru este una scăzută. Femeile sunt predominant prezente în domenii considerate „feminizate”, cum ar fi sănătatea, educația și protecția socială. În 2023, doar 28,5% dintre liderii Grupurilor de Lucru erau femei, o creștere modestă față de anii precedenți. Această subreprezentare reflectă bariere politice și culturale adânc înrădăcinate în societate⁹.

În conformitate cu primul Program Național de Implementare a Rezoluției 1325 a Consiliului de Securitate al ONU privind Femeile, Pacea și Securitatea implementat din 2018, în Republica Moldova este „susținută participarea egală a femeilor în toate etapele procesului decizional și cel de soluționare a conflictelor”. Cel de-al doilea Program național, pentru perioada 2023-2027, vizează consolidarea reprezentării femeilor în sectorul de securitate și apărare și integrarea răspunsului la criza refugiaților în dezvoltarea locală.

În conformitate cu datele publicate de Ministerul Afacerilor Interne, la sfârșitul lunii iunie 2024, datele privind reprezentarea femeilor în autoritățile de aplicare a legii, securitate și apărare din Republica Moldova indică următoarele:

8 Local elections 2023: between perceptions and realities. An analysis of local elections in the Republic of Moldova from gender equality perspective. <https://www.undp.org/moldova/publications/local-elections-2023-between-perceptions-and-realities-analysis-local-elections-republic-moldova-gender-equality-perspective>

9 Women's Inclusion in Peace Processes: Global Lessons for Moldova. <https://moldova.un.org/en/276106-womens-inclusion-peace-processes-global-lessons-moldova>

Ministerul Apărării

- Femeile ocupă între 37% și 37,1% din pozițiile manageriale și între 62,9% și 63% din pozițiile de execuție.

Serviciul Vamal

- S-au înregistrat 60 de femei în funcții de conducere și 422 în poziții de execuție, cu variații nesemnificative în primele șase luni ale anului 2024.

Autoritatea Națională a Penitenciarelor (ANP)

- Femeile reprezintă 20,88% din pozițiile de conducere și 27,77% din cele de execuție, evidențiindu-se o ușoară creștere.

Ministerul Afacerilor Interne (MAI)

- **Aparatul Central:** Numărul femeilor în poziții de execuție a crescut de la 52 la 55.
- **Inspectoratul General pentru Situații de Urgență (IGSU):** S-a înregistrat o creștere la 69 de femei în poziții de conducere și 186 în poziții de execuție.
- **Inspectoratul General al Poliției (IGP):** Numărul femeilor în funcții de conducere rămâne constant la 113, iar în poziții de execuție la 1.654, fără tendințe semnificative de creștere¹⁰.

Centrul Național Anticorupție (CNA)

- Dintr-un total de 313 angajați, 97 sunt femei.

Serviciul Protecție și Pază de Stat

- Din cadrul funcționarilor cu statut special, circa 6% sunt femei¹¹.

Această subreprezentare a femeilor în poziții de conducere în sectorul de securitate și apărare subliniază necesitatea unor politici și măsuri mai eficiente pentru promovarea egalității de gen și asigurarea unei participări echitabile a femeilor la toate nivelurile decizionale. Integrarea unei perspective de gen în aceste domenii poate contribui la o mai bună reprezentare a intereselor tuturor cetățenilor și la eficientizarea și consolidarea legitimității instituțiilor responsabile de securitatea națională.

Această distribuție inegală subliniază persistența barierelor și stereotipurilor de gen în sectorul de securitate și apărare, ce limitează accesul femeilor la poziții de decizie. Pentru a aborda aceste inechități, este esențială implementarea unor politici și programe care să promoveze egalitatea de gen, să încurajeze participarea activă a femeilor în toate nivelurile ierarhice și să asigure un mediu de lucru incluziv și echitabil.

Conform Programului național de implementare a Rezoluției 1325¹², se urmărește creșterea nivelului de participare și reprezentare a femeilor în sectorul de securitate și apărare, precum și asigurarea unui sector incluziv și eficient. Aceste obiective vizează reducerea barierelor și stereotipurilor legate de rolul femeilor și promovarea egalității de gen în procesele decizionale.

Specific sectorului de securitate și apărare, în conformitate cu studiile și rapoartele elaborate în domeniu, principalele probleme în asigurarea egalității de șanse și integrarea dimensiunii de gen în politicile sectoriale pot fi abordate la nivelul: culturii organizaționale, (-) stereotipurilor existente privind încrederea în capacitățile femeilor, în special, în sectorul militar; (-) lipsei recunoașterii potențialului femeilor ca agenți ai schimbării sau ca furnizor de securitate, mai ales în situația actuală de război pe teritoriul statului vecin; (-) recunoașterii insuficiente a modului în care procesele mai incluzive duc la creșterea eficienței operaționale (plus combinația dintre managementul defectuos și stereotipurile de gen limitează implementarea angajamentelor asumate)¹³.

În acest sens, este important ca instituțiile relevante să adopte măsuri proactive pentru a facilita accesul femeilor la funcții de conducere, să ofere oportunități egale de dezvoltare profesională și să elimine practicile discriminatorii, pentru a valorifica pe deplin potențialul femeilor în domeniile de securitate și apărare.

10 Date de referință pentru progresele realizate în 2023. Conform datelor publicate pe Împuternicirea femeilor - consolidarea păcii și securității: promovarea egalității de gen prin avansarea implementării Rezoluției 1325 a ONU. <https://mai.gov.md/ro/node/8798>

11 Împuternicirea femeilor - consolidarea păcii și securității: promovarea egalității de gen prin avansarea implementării Rezoluției 1325 a ONU. <https://mai.gov.md/ro/node/8798>

12 HOTĂRÂRE nr. 152/2023 pentru aprobarea Programului național de implementare a Rezoluției 1325 a Consiliului de Securitate al ONU privind femeile, pacea și securitatea pentru anii 2023-2027. https://gov.md/sites/default/files/document/attachments/subiect-14-nu-85-mai-2023_0.pdf

13 Guvernarea sectorului de securitate în Moldova. Chișinău, 2024. Raport independent. https://www.dcaf.ch/sites/default/files/publications/documents/Independent_Report_SSG_Moldova_ROM.pdf, p. 249

I. ANALIZA VIZIUNILOR SOCIETĂȚII PRIVIND IMPLICAREA FEMEILOR ÎN PROCESELE DECIZIONALE LEGATE DE PACE ȘI SECURITATE

Rolurile tradiționale de gen și stereotipurile continuă să influențeze modalitatea de repartizare a sarcinilor între femei și bărbați în familie, la locul de muncă și în societate. Deși în ultimii ani Republica Moldova a înregistrat progrese semnificative ce țin de asigurarea egalității între femei și bărbați în diferite sfere ale vieții, percepțiile stereotipice încă persistă în cultura națională.

În conformitate cu datele studiului Indexul egalității de gen 2024 „Stagnare în lupta pentru egalitate de gen: Ce ne oprește să avansăm?” se atestă o înrăutățire a percepțiilor cu privire la participarea femeilor în procesul decizional. Circa 27% dintre cetățeni consideră că femeile nu au ce căuta în politică, iar 18,4% - susțin că femeile sunt mai puțin capabile și nu pot ocupa funcții de conducere. Analiza în dinamică a acestor date arată că stereotipurile și prejudecățile societății față de participarea femeilor în politică s-a înrăutățit după 2021, în pofida faptului că în această perioadă crește semnificativ și numărul femeilor care dețin funcții electivă și decizionale. Această tendință poate fi explicată prin:

- persistența stereotipurilor de gen și așteptările tradiționale din partea societății, conform cărora femeile trebuie să fie mai mult responsabile de îngrijirea familiei și a gospodăriei, iar implicarea lor în politică este percepută ca o deviație sau o amenințare la aceste roluri;
- multiplele crize cu care s-a confruntat Republica Moldova contribuie la o percepție mai critică față de femeile care ocupă funcții de conducere.

Începând cu anul 2020, funcțiile decisive¹⁴ în stat au fost ocupate de către femei. Totodată, în perioada anilor 2020-2022, Republica Moldova a devenit martora mai multor crize consecutive, care inevitabil, și-au pus amprenta asupra nivelului de trai al populației. Deși aceste crize s-au manifestat la nivel global, afectând inevitabil și Republica Moldova, autoritățile naționale au fost judecate și blamate pentru efectele acestor crize. Eșecurile și/sau dificultățile au fost asociate cu percepția generală precum că femeile nu ar fi capabile sau competente de a deține o funcție de conducere. Această înrăutățire a percepțiilor reflectă un regres a eforturilor de promovare a egalității de gen și a participării femeilor în politică.¹⁵

Totodată, studiul „Percepțiile bărbaților cu privire la normele de gen și violența în familie”¹⁶ din 2023, oferă o perspectivă detaliată asupra modului în care normele de gen și stereotipurile influențează comportamentele și atitudinile bărbaților din Republica Moldova. Datele relevă o serie de tendințe contrastante, subliniind atât persistența unor mentalități tradiționale, cât și semnele unei schimbări în direcția egalității de gen. Un aspect central al studiului este persistența stereotipurilor legate de rolurile de gen. Aproximativ 53,26% dintre bărbați consideră că femeile nu sunt capabile să realizeze aceleași lucruri ca bărbații, ceea ce sugerează o percepție limitativă asupra potențialului feminin. Cu toate acestea, doar 9,44% dintre respondenți sunt de acord că „locul femeii este exclusiv acasă.” Acest stereotip este adesea utilizat pentru a descuraja femeile aflate la începutul carierei sau pe cele care au atins un succes profesional remarcabil, încercând să le „pună la punct” într-un cadru patriarhal. Este important de menționat că majoritatea respondenților (69,21%) și-au exprimat dezacordul față de această afirmație, ceea ce indică o tendință de respingere a acestei idei în rândul bărbaților chestionați. Totuși, o proporție semnificativă, de 21,35%, a adoptat o poziție neutră, fenomen observat mai ales în rândul tinerilor din mediul rural, ceea ce arată o lipsă de interes sau implicare în problematica egalității de gen.

Pe de altă parte, există semne clare de progres în ceea ce privește responsabilitățile familiale. Politici precum concediul paternal au stimulat o creștere a acceptării paternității active și a responsabilităților comune în educația copiilor. Acest fenomen reflectă o schimbare pozitivă în percepția tradițională asupra rolurilor de gen în familie.

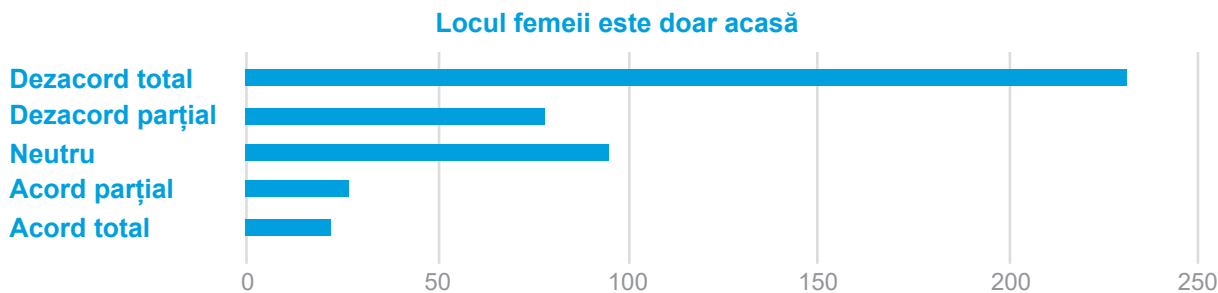
Un alt punct important al studiului este impactul conceptului de masculinitate toxică. Stereotipuri precum „bărbații adevărați nu plâng” continuă să afecteze dezvoltarea emoțională a bărbaților. Totuși, aproape jumătate dintre respondenți (49,21%) resping această idee, semnalând o deschidere tot mai mare către redefinirea masculinității într-un mod care să încurajeze exprimarea emoțiilor.

14 Maia Sandu – Președinta Republicii Moldova (prima femeie aleasă în această funcție, din 2020), Natalia Gavrilița – Prim-ministră (2021-2023), prima femeie care a condus un guvern pro-european după independență), Veronica Dragalin – Șefa Procuraturii Anticorupție (2022-2024), instituție esențială în lupta împotriva corupției în Moldova Doina Gherman – Vicepreședinta Parlamentului Republicii Moldova, Ana Revenco – Ministră a Afacerilor Interne (2021-2023) și Daniela Misail-Nichitina – Minsitră de Interne (2024 – prezent) etc.

15 Indexul egalității de gen 2024. Stagnare în lupta pentru egalitate de gen: ce ne oprește să avansăm? https://progen.md/wp-content/uploads/2024/03/CPD_IEG-2024.pdf

16 Studiul. Percepțiile bărbaților cu privire la normele de gen și violența în familie. https://antiviolența.md/wp-content/uploads/2024/11/Percepțiile-barbatilor-ROM-Prewiu.pdf?fbclid=IwY2xjawHD2kFleHRuA2FibQIxMAABH4oqs56G3IVdUucBricFVly8F1sMV9lq0NcaH-0kEDzbJd1oV1vPwxJ9qw_aem_3J16xZF22Wf5NSn_jwmaWw

Sursa: Studiul „Percepțiile bărbaților cu privire la normele de gen și violența în familie”¹⁷.

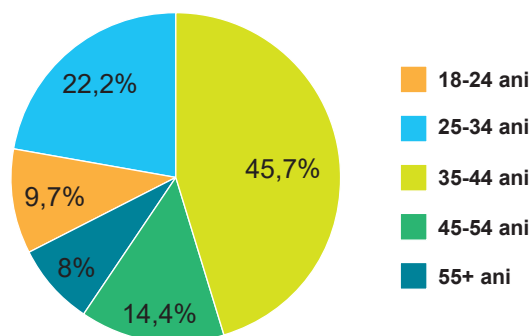
Pentru a înțelege mai bine complexitatea normelor de gen și a rolurilor atribuite femeilor în contextul proceselor de pace și securitate în mediul actual de securitate, Platforma pentru Inițiative de Securitate și Apărare a elaborat un chestionar, care a avut drept scop să investigheze modul în care cetățenii din Republica Moldova percep implicarea femeilor în domeniile securității și apărării. Chestionarul¹⁸ oferă o imagine cuprinzătoare și nuanțată a acestei problematice. Deși eșantionul a fost divers, predominanța participanților din mediul urban (71,3%) indică o posibilă subreprezentare a perspectivelor din mediul rural, acolo unde normele tradiționale pot influența mai puternic percepțiile. Distribuția de gen a fost relativ echilibrată, cu 51,2% femei și 47,7% bărbați, ceea ce permite o analiză comparativă relevantă între opiniile celor două categorii.

Din punct de vedere demografic, majoritatea respondenților au fost persoane cu vârste cuprinse între 35 și 44 de ani (45,7%), urmate de cei din grupa de 25-34 de ani (22,2%).¹⁹

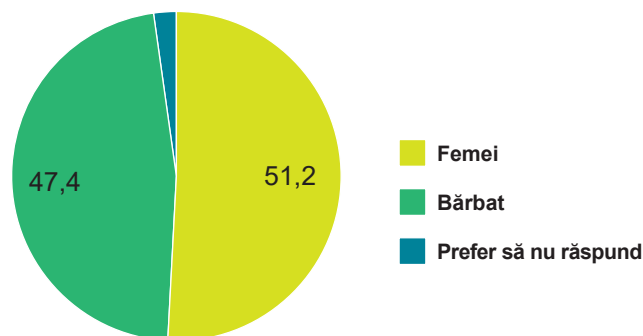
Acest context oferă un cadru relevant pentru interpretarea rezultatelor sondajului și înțelegerea provocărilor care împiedică integrarea femeilor în procesele de pace și securitate, evidențiind în același timp nevoia de o reprezentare mai echilibrată în cadrul cercetărilor viitoare.

Răspunsurile colectate în cadrul sondajului evidențiază o percepție predominant pozitivă cu privire la rolul femeilor în procesele de pace și securitate. Aproape jumătate dintre respondenți (48,5%) consideră acest rol „foarte important,” iar alți 38,6% îl descriu drept „important.” În contrast, doar 9,4% îl percep ca fiind „puțin important,” ceea ce poate reflecta atitudini mai conservatoare sau o lipsă de expunere la exemple concrete care să sublinieze contribuția semnificativă a femeilor în aceste domenii. Această tendință generală de recunoaștere a valorii aduse de femei în sectorul de securitate este un semnal încurajator pentru promovarea egalității de gen.

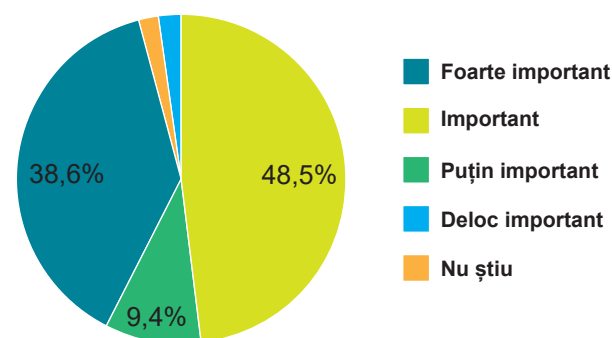
Vârsta dvs.

Gen

Cât de important considerați că este rolul femeilor în procesul de pace și securitate?

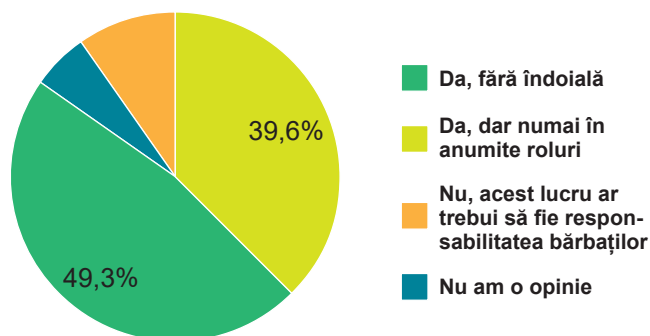
17 Studiul. Percepțiile bărbaților cu privire la normele de gen și violența în familie. https://antiviolența.md/wp-content/uploads/2024/11/Percepțiile-barbatilor-ROM-Prewiu.pdf?fbclid=IwY2xjawHD2kFleHRuA2FbQlXMAABHZ4oqs56G3IVdUucBrlcFVly8F1sMV9lq0NcaH0kEDzbJd1oV-1vPwxJ9qw_aem_3J16xZF22Wf5NSn_jwmaWw

18 Elaborat de Platforma pentru Inițiative de Securitate și Apărare în scopul cercetării atitudinilor societății despre rolurile femeilor în procesele de pace și securitate, în cadrul proiectului „Promovarea Agendei privind Femeile, Pacea și Securitatea: Combaterea dezinformării și a stereotipurilor”, implementat de (PISA), cu susținerea UN Women, și finanțat de Fondul Femeilor pentru Pace și Asistență Umanitară. Pentru detalii, vezi Introducerea.

19 Reprezentarea mai redusă a tinerilor (9,7%) și a persoanelor de peste 55 de ani (8%) ridică întrebări despre diversitatea generată de vârste și modul în care aceasta ar putea influența concluziile. Generațiile mai tinere și cele mai în vârstă, care au experiențe și perspective diferite asupra problemelor sociale și de gen, sunt subreprezentate, fapt care poate limita completitudinea analizei.

În ceea ce privește implicarea femeilor în negocierile de pace și deciziile legate de securitate, aproape jumătate dintre participanți (49,3%) susțin fără rezerve această idee, indicând o convingere puternică în necesitatea egalității de participare. **Totuși, un procent considerabil (39,6%) este favorabil implicării femeilor, dar cu anumite limite în ceea ce privește rolurile pe care acestea le pot ocupa. Această ambivalență sugerează existența unor bariere subtile, perpetuate de prejudecăți care subminează egalitatea deplină în acces și influență.**

Credeți că femeile ar trebui să fie mai implicate în negocierile de pace și în deciziile de securitate?

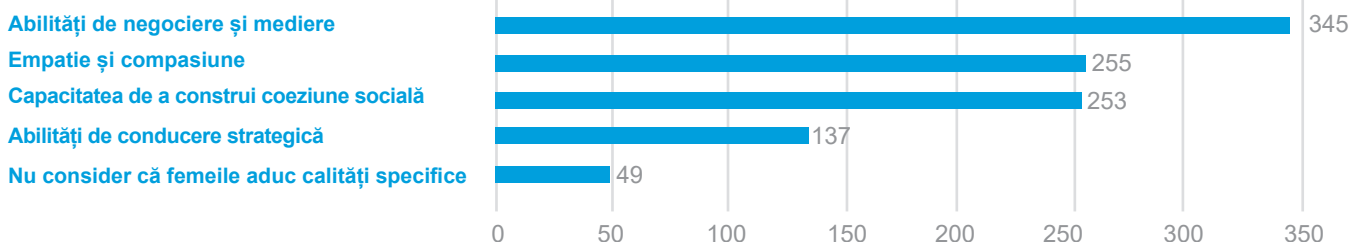

În ansamblu, sondajul subliniază o te ca având calități unice și indispensabile în promovarea păcii și securității, contribuind prin abilități care le disting în aceste domenii. Negocierea și medierea sunt cele mai apreciate trăsături, menționate de 64,6% dintre respondenți, care consideră că femeile au capacitatea de a facilita dialogul și de a reduce tensiunile într-un mod constructiv.

Empatia și compasiunea sunt alte calități esențiale, evidențiate de 47,8% dintre respondenți. Aceste trăsături sunt văzute ca avantaje importante în gestionarea conflictelor și în crearea unui climat favorabil cooperării. În mod similar, 47,7% dintre respondenți recunosc capacitatea femeilor de a construi coeziunea socială, subliniind rolul lor în consolidarea relațiilor interpersonale și în întărirea legăturilor comunitare.

Deși mai puțin frecvent menționate, abilitățile de conducere strategică sunt apreciate de 25,7% dintre cei chestionați, ceea ce reflectă o recunoaștere tot mai mare a potențialului femeilor de a ocupa poziții de lider și de a influența deciziile importante. **Aceste observații conturează o imagine pozitivă asupra contribuției femeilor în procesele de pace și securitate, sugerând că implicarea lor poate aduce beneficii semnificative acestor domenii.**

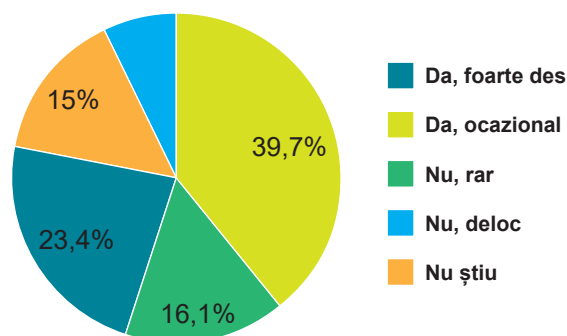
Ce calități considerați că aduc femeile în procesele de pace și securitate? (selectați toate care se aplică)

Un procent redus (9,2%) consideră că femeile nu aduc nimic specific în aceste procese, ceea ce semnaleză persistența unei percepții sceptice sau chiar misogine în rândul unei minorități. **Această observație subliniază importanța continuării eforturilor educaționale și de sensibilizare pentru a contracara astfel de atitudini și pentru a promova o înțelegere mai profundă a valorii adăugate de implicarea femeilor în domeniul securității.**

Totuși, stereotipurile negative rămân un obstacol persistent pentru femeile din sectorul de securitate, afectând progresul acestora în domeniu. Aproximativ 39,7% dintre respondenți consideră că aceste prejudecăți apar „ocazional”, iar 23,4% le percep ca fiind „foarte frecvente”. În contrast, doar 16,1% dintre participanți apreciază că stereotipurile sunt „rare”, evidențiind astfel o prevalență semnificativă a acestor percepții în mediul de lucru.

Considerați că femeile se confruntă cu stereotipuri negative atunci când încearcă să ocupe poziții în sectorul de securitate?

Aceste date indică faptul că, în ciuda progreselor înregistrate în promovarea egalității de gen, femeile din sectorul de securitate continuă să se confrunte cu atitudini discriminatorii. Aceste stereotipuri nu doar că limitează accesul femeilor la poziții de decizie, dar și subestimează competențele lor, creând

un climat profesional mai puțin favorabil pentru acestea. Persistența unor astfel de prejudecăți subliniază necesitatea unor măsuri mai ferme pentru combaterea stereotipurilor și promovarea incluziunii de gen în sector.

Stereotipurile de gen rămân o barieră în dezvoltarea emoțională și comportamentală, mai ales în cazul bărbaților. Conceptele de masculinitate toxică limitează exprimarea emoțiilor, dar respingerea acestor stereotipuri de către aproape jumătate dintre respondenți reprezintă un semn promițător al unei schimbări de mentalitate.

Studiul „Alegeri locale 2023: între percepții și realități. O analiză a alegerilor locale din Republica Moldova din perspectiva egalității de gen” evidențiază persistența concepțiilor patriarhale. O mare parte a populației continuă să fie influențată de stereotipuri tradiționale. Peste 50% dintre respondenți consideră că îngrijirea treburilor casnice este în principal responsabilitatea femeilor, iar mai mult de 60% cred că datoria bărbaților este să aducă venituri în casă. De asemenea, 54,5% sunt de părere că destinul femeilor este legat de familie și gospodărie. În 2023, opinia publică privind rolul femeilor în politică s-a înrăutățit, 27% dintre respondenți susținând că femeile nu au loc în politică, iar 18% consideră că acestea sunt mai puțin capabile să ocupe poziții de conducere. Prezența redusă a femeilor la alegerile din 2023 poate fi explicată prin presiunile normelor sociale.²⁰

La fel, Studiul menționat evidențiază existența obstacolelor în calea participării politice a femeilor: inegalitatea resurselor, barierele psihologice și tradiționale, precum și normele de gen ce contribuie la limitarea implicării femeilor în procesele decizionale și electorale. Partidele politice, adesea dominate de lideri puternici de sex masculin, oferă puține oportunități femeilor. În plus, responsabilitățile casnice, lipsa sprijinului familial și încrederea redusă în propriile abilități sunt principalele impedimente care descurajează femeile să intre în politică. La fel, Studiul menționat evidențiază existența obstacolelor în calea participării politice a femeilor: inegalitatea resurselor, barierele psihologice și tradiționale, precum și normele de gen ce contribuie la limitarea implicării femeilor în procesele decizionale și electorale. Partidele politice, adesea dominate de lideri puternici de sex masculin, oferă puține oportunități femeilor. În plus, responsabilitățile casnice, lipsa sprijinului familial și încrederea redusă în propriile abilități sunt principalele impedimente care descurajează femeile să intre în politică.

Stereotipurile legate de participarea femeilor în viața politică sunt în mare măsură împărtășite de bărbați și de persoanele cu un nivel scăzut de educație. Analiza a vizat identificarea profilului grupurilor sociale care au tendințe stereotipice în funcție de caracteristicile socio-

demografice. Datele sugerează că bărbații și persoanele cu un nivel scăzut de educație sunt cei mai predispuși să susțină stereotipuri legate de rolul femeilor în familie și în procesul decizional.²¹

Acest fenomen poate fi explicat prin influențe culturale, sociale și educaționale care promovează anumite comportamente și ignoră diversitatea și individualitatea fiecărei persoane. De asemenea, aceste grupuri manifestă o susținere redusă a egalității de gen atât în viața publică, cât și în cea privată, preferând rolurile de gen „tradiționale”.

Persoanele cu un nivel scăzut de educație sunt mai predispuse să accepte stereotipurile de gen, deoarece limitările educaționale pot afecta înțelegerea și expunerea la dezbaterile și conceptele legate de egalitatea de gen. Lipsa accesului la informații și resurse, alături de perspectivele culturale, contribuie la perpetuarea stereotipurilor.

Stereotipurile care definesc femeile ca participante pasive în sectorul de securitate la conflicte, în loc de agente active în eforturile de pace și securitate, sunt adesea influențate de norme de gen tradiționale și de percepții culturale adânc înrădăcinate. Aceste stereotipuri limitează percepția despre rolul și capacitățile femeilor, perpetuând ideea că ele ar trebui să joace un rol secundar sau să fie excluse din procesele de securitate și luare a deciziilor politice.

Stereotipurile în bază de gen cele mai des întâlnite în Republica Moldova²²:

Femeile sunt mai potrivite pentru roluri de sprijin și nu au abilități tehnice necesare în sectorul de securitate și apărare

Aceste prejudecăți perpetuează ideea că femeile sunt mai potrivite pentru domenii precum asistența medicală, administrație sau comunicare, și mai puțin eligibile pentru funcții care implică abilități tehnice avansate, cum ar fi domeniul cibernetic sau ingineria militară. De asemenea, se consideră că empatia naturală a femeilor le face mai potrivite pentru roluri umanitare, neglijându-se astfel potențialul lor în alte domenii importante ale sectorului de securitate. Aceste stereotipuri nu doar că restrâng oportunitățile profesionale ale femeilor, dar afectează și eficiența generală a instituțiilor de securitate, prin limitarea perspectivelor diverse și a competențelor esențiale în gestionarea provocărilor complexe de securitate.

Femeile sunt implicate doar în „aspectele soft” ale securității

Femeile sunt adesea văzute ca fiind mai potrivite pentru aspecte „soft” ale securității, cum ar fi prevenirea violenței, educația pentru pace, protecția refugiaților și refugiațelor, și reconstrucția socială, în loc de aspecte „hard”, precum: intervențiile militare sau asigurarea

20 Local elections 2023: between perceptions and realities an analysis of local elections in the Republic of Moldova from gender equality perspective. https://moldova.unwomen.org/sites/default/files/2024-04/monitoring_elections_report.pdf

21 Local elections 2023: between perceptions and realities an analysis of local elections in the Republic of Moldova from gender equality perspective. https://moldova.unwomen.org/sites/default/files/2024-04/monitoring_elections_report.pdf

22 Stereotipurile au fost identificate în baza chestionarelor, analizei secundare și analizei mass-mediei

apărării cibernetice. Aceasta reduce contribuțiile femeilor doar la domenii percepute ca fiind mai „blânde”, în loc de a le recunoaște abilitățile și potențialul în toate domeniile securității, inclusiv la nivel înalt de decizie și planificare.

| **Femeile sunt victime, nu actori ai schimbării**

Unul dintre cele mai răspândite stereotipuri este că femeile sunt considerate victime ale conflictelor armate, mai degrabă decât actori care pot contribui la soluționarea conflictelor sau la reconstrucția post-conflict. Acest stereotip subliniază suferința și vulnerabilitatea femeilor, ignorându-le capacitatea de a influența procesele de pace și securitate. De exemplu, în multe conflicte, femeile sunt adesea văzute ca victime ale violenței sexuale și de gen, dar nu și ca agenți activi ai proceselor de reconstrucție sau de negociere de pace.

| **Femeile sunt prea emoționale pentru a lua decizii raționale în domeniul securității**

Un alt stereotip este că femeile sunt prea emoționale și, prin urmare, incapabile să ia decizii raționale și strategice în domenii legate de securitate și apărare. Această percepție subestimează competențele lor intelectuale și abilitățile de conducere. În realitate, femeile au demonstrat de multe ori abilități de negociere și mediere, fiind capabile să gestioneze conflictele într-un mod mai diplomatic și să adopte soluții durabile.

| **Femeile sunt nepotrivite pentru roluri de apărare sau luptă**

Un alt stereotip comun este că femeile nu sunt potrivite pentru roluri active în domeniul securității, cum ar fi lupta militară sau conducerea forțelor de securitate. Această idee se bazează pe concepte tradiționale legate de rolurile de gen, în care bărbații sunt văzuți ca fiind mai apti pentru misiuni de luptă. Deși femeile au avut un rol important în forțele armate și de securitate din întreaga lume, acest stereotip continuă să persiste și să limiteze oportunitățile femeilor în domeniul apărării.

| **Femeile nu sunt „suficient de puternice fizic”**

Acest stereotip se bazează pe presupunerea greșită că sectorul de apărare și securitate necesită exclusiv forță fizică, considerându-se astfel că femeile sunt dezavantajate în mod natural. Deși unele roluri în sectorul de securitate pot implica cerințe fizice, majoritatea pozițiilor necesită o combinație de competențe intelectuale, abilități tehnice și calități strategice, în care femeile excelează la fel de bine ca bărbații. Mai mult, tehnologiile avansate și specializarea au redus semnificativ dependența exclusivă de forța fizică în acest sector. Femeile au dovedit că pot îndeplini aceleași misiuni și funcții în forțele armate, respectând aceleași standarde și în condiții la fel de dificile ca ale bărbaților în cadrul structurilor în care își desfășoară activitatea.

| **Femeile nu au autoritate în domeniul securității**

Un alt stereotip este că femeile nu au autoritatea necesară pentru a participa la discuțiile legate de securitate sau la negocierile de pace. Se consideră că bărbații, având o experiență mai vastă în domeniul militar sau de securitate, sunt mai calificați pentru a lua decizii fundamentale. Acest stereotip ignoră realizările femeilor care au condus procese de pace. Femeile lidere din întreaga lume joacă un rol esențial în consolidarea securității internaționale, aducând contribuții remarcabile în diverse contexte geopolitice și economice.

Sanna Marin, prim-ministra Finlandei, a priorizat integrarea țării în NATO și securitatea națională în fața amenințărilor regionale generate de războiul din Ucraina. Kristalina Georgieva, directoare generală a Fondului Monetar Internațional, sprijină stabilitatea economică globală, oferind ajutor crucial țărilor în criză. În Liberia, Ellen Johnson Sirleaf, prima femeie președintă din Africa, a reconstruit țara după războiul civil și a promovat pacea regională.

În Noua Zeelandă, Jacinda Ardern a demonstrat o conducere exemplară, gestionând crize precum atacul terorist de la Christchurch și pandemia de COVID-19. La nivel european, Federica Mogherini a facilitat strategii de securitate și acorduri diplomatice, inclusiv acordul nuclear cu Iranul. Zainab Bangura, din Sierra Leone, s-a dedicat combaterii violenței sexuale în conflicte, iar Nadia Murad, activistă irakiană și laureată Nobel, continuă să militeze pentru drepturile victimelor genocidului Yazidi. În NATO, Rose Gottemoeller a promovat modernizarea apărării și descurajarea amenințărilor emergente. În Republica Moldova, președinta țării, Maia Sandu, a contribuit la menținerea păcii și securității țării în ciuda mediului de securitate volatil.

| **Femeile nu sunt „pregătite” pentru poziții de lider în domeniul securității**

Un alt stereotip prevalent este că femeile nu au pregătirea sau autoritatea necesare pentru a deveni lideri în domeniul securității. Aceste convingeri se bazează pe presupunerea că rolurile de conducere în domeniul securității sunt rezervate bărbaților, care sunt percepuți ca având trăsături de lideri „naturali” (cum ar fi agresivitatea și puterea fizică). Aceste stereotipuri ignoră succesul multor femei lider în organizații internaționale, cum ar fi Angela Merkel sau Madeleine Albright, liderele instituțiilor UE care au avut un impact semnificativ asupra politicii de securitate internațională.

| **Femeile ar trebui să-și dedice timpul copiilor, nu carierei, iar bărbații sunt lideri înnașcuți**

Se consideră că o femeie nu poate avea o carieră de succes și să se ocupe de familie în același timp, ceea ce limitează aspirațiile femeilor și promovează o împărțire inegală a responsabilităților între genuri. În același timp, se presupune că aptitudinile de conducere sunt caracteristice exclusiv bărbaților, în timp ce femeile nu ar avea aceste

abilități în mod natural. Aceste stereotipuri contribuie la discriminarea de gen în promovarea profesională și mențin inegalitățile în structurile de conducere. Femeile pot excela atât în carieră, cât și în rolurile familiale, dacă primesc sprijin din partea partenerilor, a comunității și a instituțiilor. Aptitudinile de conducere nu sunt determinate de gen, ci de experiență, competență și dezvoltare personală. Femeile au demonstrat abilități excepționale de conducere în multiple domenii, contribuind la inovare, soluționarea conflictelor și luarea deciziilor strategice. Exemple din Republica Moldova și alte țări arată că femeile lidere aduc contribuții remarcabile, echilibrând în același timp responsabilitățile personale și profesionale.

Femeile slăbesc cultura tradițională din instituțiile de securitate

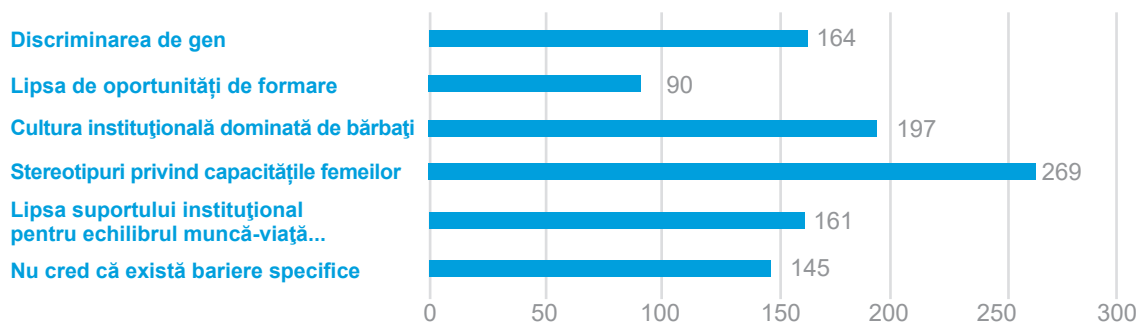
Prezența femeilor în instituțiile de securitate este adesea percepută ca o amenințare la adresa solidarității sau a tradițiilor dominate de bărbați. Acest stereotip presupune că includerea femeilor ar putea altera dinamica echipelor și ar complica modul de funcționare a acestor organizații. Diversitatea de gen nu subminează cultura instituțională, ci o îmbunătățește. Studiile arată că echipele mixte din punct de vedere al genului au rezultate mai bune, sunt mai inovatoare și mai rezistente în fața provocărilor. În loc să fie o amenințare, prezența femeilor poate contribui la crearea unor medii de lucru mai incluzive și mai echilibrate. În Republica Moldova, inițiativele pentru promovarea egalității de gen în instituțiile de securitate

demonstrează că femeile pot aduce perspective noi și valoroase, contribuind la eficiența organizațională și la consolidarea încrederii publice în aceste structuri.

Aceste stereotipuri nu doar că limitează accesul femeilor la oportunitățile de lideri în domeniul securității, dar și reduc recunoașterea contribuțiilor valoroase pe care le pot aduce în procesul de securitate și pace. Combaterea acestor stereotipuri necesită atât schimbări în educație și formare, cât și o modificare a normelor culturale și instituționale care subestimează femeile ca agenți activi în acest domeniu. Implementarea politicilor care sprijină diversitatea de gen și încurajează implicarea femeilor în toate aspectele securității este esențială pentru a asigura o reprezentare echitabilă și eficientă a femeilor în procesele de pace și securitate.

Stereotipurile de gen au un impact semnificativ asupra participării femeilor în sectorul de securitate, afectând mai multe dimensiuni critice. În procesul de recrutare, acestea descurajează femeile să se alăture domeniului, creând o barieră inițială dificil de depășit. De asemenea, în ceea ce privește promovarea, femeile întâmpină obstacole în accederea la poziții de conducere, fiind adesea subevaluate sau excluse din procesele decizionale. Mai mult, stereotipurile contribuie la perpetuarea unei culturi organizaționale dominate de bărbați, care poate marginaliza contribuțiile femeilor și le poate limita participarea activă și egală în acest sector.

Care din următoarele considerați că sunt principalele bariere pentru femeile care doresc să lucreze în sectorul de securitate?

Un alt aspect important abordat în cadrul cercetării desfășurate de Platforma pentru Inițiative de Securitate și Apărare a fost identificarea obstacolelor care limitează accesul femeilor în sectorul de securitate. Rezultatele au scos la iveală mai multe bariere semnificative ce reflectă provocările persistente într-un domeniu perceput tradițional ca fiind dominat de bărbați.

Cea mai frecvent menționată barieră este reprezentată de stereotipurile despre capacitățile femeilor, identificate de 50,3% dintre respondenți. Aceste percepții învechite subminează încrederea în competențele femeilor și perpetuează ideea că anumite roluri sunt mai potrivite pentru bărbați. În același timp, cultura instituțională dominată de bărbați, indicată de 36,8% dintre participanți, sugerează că mediile de lucru sunt adesea exclusiviste, cu norme și valori care descurajează implicarea egală

a femeilor și întâmpină adesea rezistență la schimbare.

Lipsa suportului instituțional pentru echilibrul între viața personală și cea profesională a fost menționată de 30,1% dintre respondenți, subliniind necesitatea unor politici adaptate, mai ales pentru femeile cu responsabilități familiale. În plus, 16,8% au evidențiat lipsa oportunităților de formare ca o barieră semnificativă, ceea ce limitează accesul femeilor la pregătirea necesară pentru avansarea în carieră și obținerea de poziții de conducere.

Totodată, 27,1% dintre respondenți au declarat că nu percep existența unor bariere majore. Această perspectivă poate reflecta fie un optimism legat de evoluțiile recente în acest domeniu, fie o lipsă de conștientizare a provocărilor reale cu care se confruntă femeile. În ciuda faptului că Programul 1325 își propune să crească participarea femeilor în aceste sectoare, stereotipurile persistente cu

privire la rolurile tradiționale de gen continuă să influențeze negativ accesul femeilor la funcțiile decizionale. Aceste bariere culturale și sociale au impact direct asupra integrării depline a femeilor și asupra progresului general al implementării Programului 1325, limitând oportunitățile pentru egalitatea de gen în sfera securității naționale.

Aceste bariere culturale și sociale au impact direct asupra integrării depline a femeilor și asupra progresului general al implementării Programului 1325, limitând oportunitățile pentru egalitatea de gen în sfera securității naționale. În ciuda eforturilor de a promova egalitatea de gen în sectorul de securitate și apărare din Republica Moldova, persistă multiple bariere care împiedică integrarea completă a femeilor în acest domeniu. Aceste obstacole sunt atât structurale, cât și culturale, reflectând stereotipuri de gen și practici instituționale înrădăcinate.

Astfel, un obstacol major îl constituie stereotipurile de gen, care perpetuează percepția că sectorul de securitate este un domeniu predominant masculin. Aceste prejudecăți descurajează femeile să aspire la cariere în acest sector și limitează oportunitățile lor de avansare. De asemenea, dificultatea de a concilia viața profesională cu cea de familie reprezintă o barieră semnificativă. Programul de lucru adesea inflexibil și cerințele riguroase ale sectorului de securitate fac dificilă pentru angajați, indiferent de gen, menținerea unui echilibru sănătos între responsabilitățile profesionale și cele familiale. În plus, există o capacitate insuficientă în prevenirea și combaterea discriminării, hărțuirii și violenței bazate pe gen în cadrul instituțiilor de securitate și apărare. Lipsa unor mecanisme eficiente de raportare și sancționare a comportamentelor inadecvate contribuie la menținerea unui mediu de lucru ostil pentru femei.

Transparența limitată față de participarea societății civile, a organizațiilor de femei și a cetățenilor, constituie o altă barieră. Fără o implicare activă a acestor actori, politicile și practicile din sectorul de securitate riscă să nu reflecte nevoile și perspectivele întregii populații. În final, politicile limitate privind asigurarea participării egale în procesele de consolidare a păcii și în misiunile de menținere a păcii subminează potențialul femeilor de a contribui la stabilitatea și securitatea națională și internațională.²³

Un alt fenomen periculos este dezinformarea în bază de gen care a devenit o armă strategică utilizată pentru a submina încrederea în liderii politici de sex feminin și

pentru a influența opinia publică. În conformitate cu datele incluse în „Gender-based disinformation 101: theory, examples, and need for regulation” dezinformarea bazată pe gen se referă la practica răspândirii de conținuturi înșelătoare sau inexacte care vizează și hărțuiesc în mod disproporționat femeile, persoanele neconforme cu genul și grupurile marginalizate, precum persoanele LGBTQI+. Această formă de dezinformare poate include diverse tehnici, cum ar fi comentariile misogine care întăresc stereotipurile de gen, sexualizarea și difuzarea de conținut grafic, hărțuirea online, inclusiv amenințările cu violența și chiar atacurile cibernetice²⁴.

Un exemplu notabil este campania de dezinformare îndreptată împotriva primei femei Președinte a țării. Aceste atacuri exploatează normele tradiționale de gen într-o societate în care majoritatea populației consideră că femeile ar trebui să fie „prețuite și protejate de bărbați”²⁵.

Rețelele de socializare sunt un teren fertil pentru desfășurarea dezinformării. Algoritmii existenți încurajează și amplifică conținutul inflamatoriu și stereotipurile de gen profund înrădăcinate pentru a împiedica femeile să devină lideri politici sau jurnaliste cu o influență mare. În țări precum Republica Moldova, care se află la intersecția **influenței între Rusia și Occident, adesea dezinformarea de gen este o tactică a războiului geopolitic. Acest tip de propagandă încadrează efectiv atacurile împotriva conducerii feminine într-o narațiune „noi împotriva lor” sub diverse forme de misoginism. Numind valorile feministe drept „occidentale”, propagandiștii îi cheamă pe oameni să acționeze pentru a apăra Republica Moldova de o invazie străină inventată și pentru a justifica retorica josnică împotriva femeilor lidere**²⁶.

Dezinformarea bazată pe gen este un fenomen complex și răspândit în Republica Moldova, care exploatează credințe și comportamente tradiționale adânc înrădăcinate, insecurități sociale și economice polarizare și un sistem educațional și de comunicare fragil. De exemplu, în perioada lunii octombrie 2024, în contextul alegerilor prezidențiale, analizând spațiul informațional, Platforma pentru Inițiative de Securitate și Apărare a remarcat dezinformarea în baza de gen în spațiul online, în mod deosebit pe Telegram, unde postările vizau femeile lideri din Republica Moldova și puneau la îndoială competența și integritatea acestora²⁷.

23 Concluzii elaborate în baza Raportului de evaluare al Programului național de implementare a Rezoluției 1325 a Consiliului de Securitate al ONU privind Femeile, Pacea și Securitatea pentru anii 2018-2021 și Planul de Acțiuni cu privire la punerea în aplicare a acestuia (UN Women Moldova, 2021) și a Primului raport de monitorizare a Programului național de implementare a Rezoluției 1325 a Consiliului de Securitate al ONU privind femeile, pacea și securitatea pentru anii 2023-2027. Raport de monitorizare pentru anii 2023-2024 (un an și 6 luni), elaborate de Platforma pentru Inițiative de Securitate și Apărare și poate fi consultat pe site-ul www.pisa.md

24 Gender-based disinformation 101: theory, examples, and need for regulation. <https://www.disinfo.eu/publications/monitoring-disinformation-around-elections-key-takeaways-from-the-german-federal-elections-in-2021-2/>

25 Lupta pentru viitorul Moldovei: Dezinformarea bazată pe gen este arma secretă a Rusiei. <https://www.puterea.ro/lupta-pentru-viitorul-moldovei-dezinformarea-bazata-pe-gen-este-arma-secreta-a-rusiei/>

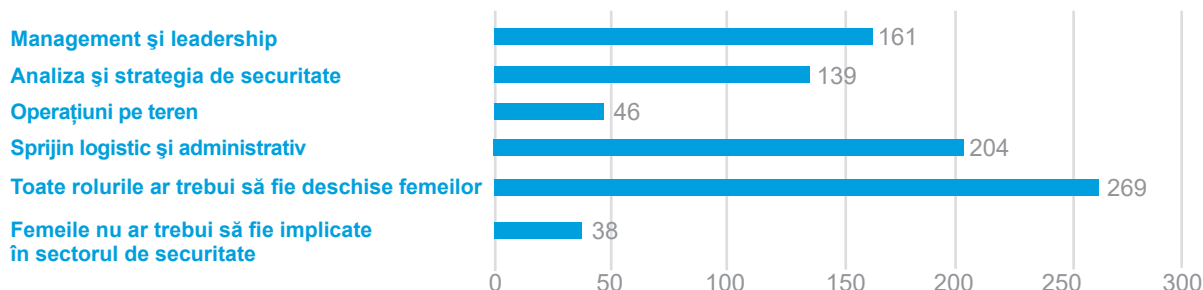
26 When women leaders are framed as security risks. <https://www.rappler.com/technology/decoded-when-women-leaders-framed-security-risks-threats/>

27 Disinformation Monitor on Social Media. Using AI powered tools to assess the scale and impact of disinformation. https://pisa.md/wp-content/uploads/2025/01/Disinformation-Report_octombrie.pdf

Pentru a combate eficient această problemă, este necesară o contribuție cuprinzătoare, sistemică și solidă, implicând colaborarea și răspunsul comun al părților guvernamentale, internaționale, civice și private interesate. Acest efort colectiv ar trebui să includă măsuri de prevenire și combatere a discriminării, hărțuirii și violenței bazate pe gen, precum și promovarea egalității de gen în toate sectoarele societății.

Aceste constatări subliniază necesitatea identificării modalităților de contracarare a stereotipurilor existente și depromovare a politicilor ce sprijină diversitatea și egalitatea de gen în sectorul de securitate, precum și asigurarea transparenței și a participării active a societății civile în procesul de elaborare a politicilor din sectorul de securitate și apărare.

În opinia dvs., ce roluri sunt cel mai potrivite pentru femei în sectorul de securitate?

În ceea ce privește implicarea femeilor în sectorul de securitate, cercetarea desfășurată de Platforma pentru Inițiative de Securitate și Apărare a evidențiat opinii diferite în rândul respondenților. Aproape jumătate dintre aceștia (50,1%) consideră că femeile ar trebui să aibă acces la toate rolurile din acest sector, subliniind un sprijin semnificativ pentru integrarea completă a femeilor în domenii considerate tradițional masculine. Cu toate acestea, există o opinie destul de răspândită care sugerează că implicarea femeilor ar trebui limitată la anumite funcții. Astfel, 38,2% dintre respondenți consideră că femeile ar trebui să se concentreze pe sprijin logistic și administrativ, în timp ce 26% sunt de părere că ele ar trebui să fie implicate în analiza și strategia de securitate. Un procent de 8,6% susține că femeile pot participa în operațiuni pe teren, indicând o deschidere mai mică față de implicarea lor directă în activitățile de securitate fizică.

În contrast cu aceste opinii mai favorabile, un mic procent (7,1%) dintre respondenți consideră că femeile nu ar trebui să fie implicate deloc în sectorul de securitate. **Această percepție reflectă atitudini profund tradiționaliste sau discriminatorii, care continuă să persiste într-o minoritate semnificativă, subliniind necesitatea unor campanii educaționale și schimbări culturale pentru a combate astfel de prejudecăți.**

Această diversitate de opinii sugerează că, deși există o recunoaștere largă a valorii potențiale a femeilor în domeniul securității, **există și rezistență la schimbare în ceea ce privește acceptarea lor în anumite roluri. Aceste constatări indică nevoia unui dialog continuu și a unor politici care să sprijine o participare echitabilă a femeilor în toate aspectele sectorului de securitate și apărare.**

De asemenea, cercetarea a relevat un consens larg în ceea ce privește măsurile necesare pentru îmbunătățirea participării femeilor în sectorul de securitate, majoritatea respondenților fiind de acord asupra importanței unor

intervenții specifice. Astfel, 61,6% dintre participanți consideră că programele de formare și de mentorat sunt esențiale pentru a sprijini implicarea femeilor în acest domeniu. Alte măsuri propuse includ creșterea vizibilității femeilor lider în sectorul de securitate (44,4%), campanii pentru combaterea stereotipurilor de gen (42,4%) și introducerea cotelor de gen (28,2%). Aceste soluții sugerează o nevoie urgentă de a crea un mediu mai echitabil și incluziv în sectorul de securitate, care să permită femeilor să ocupe roluri importante și să contribuie în mod activ la consolidarea acestuia.

În ceea ce privește promovarea unei incluziuni de gen mai largi în procesele de pace și securitate, respondenții subliniază faptul că educația și sensibilizarea publicului reprezintă factori-cheie pentru schimbarea percepțiilor (30,1%). De asemenea, ei consideră importante politicile și legislația care promovează egalitatea de gen (19,4%), iar sprijinul financiar pentru organizațiile care activează în acest domeniu este la fel de important (8,5%). Un alt punct important îl reprezintă colaborarea între instituțiile guvernamentale și organizațiile pentru drepturile femeilor (24,4%), care ar putea facilita implementarea acestor măsuri și ar contribui la un progres mai rapid în integrarea femeilor în sectorul de securitate.

Comentariile respondenților au subliniat necesitatea de a direcționa sensibilizarea nu doar către femei, ci și către bărbați, pentru a crea o înțelegere comună și a obține rezultate durabile. Respondenții au venit cu mai multe sugestii, printre care se numără crearea unui Centru de formare dedicat femeilor, pentru a le ajuta să își dezvolte abilitățile necesare în vederea ocupării unor poziții de conducere. Alte recomandări importante se referă la reducerea vârstei de pensionare pentru femeile din sectorul de securitate, monitorizarea continuă a Planului Național de Acțiune pentru a-l adapta nevoilor actuale și promovarea femeilor în funcții de conducere pe baza meritocrației și competențelor.

În ciuda unui sprijin generalizat pentru implicarea femeilor în sectorul de securitate, sondajul a arătat și rețineri semnificative în legătură cu egalitatea de gen în acest domeniu. Unele voci susțin că participarea femeilor în acest sector este necesară pentru stabilitatea și promovarea păcii, în timp ce altele consideră că participarea lor în sectorul de securitate nu este adecvată. Aceste opinii reflectă atât un optimism în creștere în privința rolului femeilor, cât și persistența obstacolelor culturale și structurale.

În ansamblu, sondajul subliniază o tendință pozitivă de recunoaștere a contribuției femeilor în domeniul păcii și securității. Majoritatea respondenților apreciază calitățile lor unice și sunt în favoarea implicării lor active, însă rămân bariere semnificative, inclusiv stereotipuri de gen și o cultură organizațională exclusivistă. Aceste bariere trebuie depășite pentru a asigura o integrare mai completă și mai echitabilă a femeilor în acest sector esențial pentru securitatea națională.

Rezultatele sondajelor reflectă o societate aflată la intersecția dintre progres și rezistența la schimbare. Deși Republica Moldova a făcut pași importanți în direcția egalității de gen, stereotipurile tradiționale persistă, mai ales în mediile rurale, unde normele patriarhale sunt mai pronunțate. Această realitate subliniază complexitatea procesului de transformare socială.

II. ROLUL FEMEILOR ÎN GESTIONAREA CRIZELOR

Republica Moldova se confruntă cu un spectru larg de provocări de securitate în contextul conflictelor regionale, în special din cauza războiului din Ucraina. Aceste provocări nu doar afectează securitatea națională și stabilitatea internă, dar au și implicații profunde asupra diferitelor segmente ale populației, inclusiv dintr-o perspectivă de gen. Femeile din Republica Moldova joacă un rol important, dar adesea subapreciat, în gestionarea crizelor și atenuarea impactului acestora asupra comunităților.

Femeile din Republica Moldova au demonstrat o implicare remarcabilă în gestionarea crizelor recente, prin inițiative concrete, care reflectă nu doar leadershipul lor, ci și solidaritatea comunitară. Crizele recente – invazia Rusiei în Ucraina, dificultățile economice și criza energetică – au subliniat nevoia unei politici mai incluzive și mai sensibile la gen. Aproximativ 127.000 de refugiați ucraineni au accentuat necesitatea unor răspunsuri umanitare care să reflecte nevoile femeilor și să valorifice capacitatea lor de a contribui la soluționarea crizelor.

Exemple de crize gestionate:

| Criza refugiaților:

Războiul din Ucraina a generat un aflus masiv de refugiați în Republica Moldova, o mare parte dintre aceștia fiind femei și copii. Femeile din Republica Moldova s-au implicat activ în sprijinirea acestora, fie prin voluntariat în centrele

de refugiați, fie prin oferirea de sprijin material, emoțional și logistic. Ele au organizat campanii de strângere de alimente, haine și medicamente, contribuind semnificativ la integrarea temporară a refugiaților în comunitățile locale.

În timpul pandemiei de COVID-19, femeile au fost în prima linie a luptei împotriva crizei sanitare. Ele au ocupat majoritatea pozițiilor din domeniul sănătății și educației și au fost cele care au asigurat continuitatea educației copiilor, gestionând în același timp gospodăriile și carierele proprii.

Pe plan economic, tensiunile legate de veniturile financiare în cupluri sugerează că egalitatea economică este încă un subiect sensibil. Cu toate acestea, nivelul redus al dezacordului explicit reflectă o tendință treptată de acceptare a unei distribuții echitabile a puterii financiare.

Aceste constatări subliniază importanța continuării eforturilor educaționale, legislative și sociale pentru combaterea stereotipurilor de gen și promovarea egalității. În special, accentul ar trebui pus pe generațiile tinere și pe comunitățile rurale, unde schimbarea este mai lentă.

de refugiați, fie prin oferirea de sprijin material, emoțional și logistic. Ele au organizat campanii de strângere de alimente, haine și medicamente, contribuind semnificativ la integrarea temporară a refugiaților în comunitățile locale.

| Criza pandemică:

În timpul pandemiei de COVID-19, femeile au fost în prima linie a luptei împotriva crizei sanitare. Ele au ocupat majoritatea pozițiilor din domeniul sănătății și educației și au fost cele care au asigurat continuitatea educației copiilor, gestionând în același timp gospodăriile și carierele proprii.

| Combaterea dezinformării și promovarea coeziunii sociale:

În fața amenințărilor hibride, precum dezinformarea, femeile din Republica Moldova s-au implicat în inițiative comunitare și organizații ale societății civile pentru a promova informația corectă și educația media. Aceste eforturi au contribuit la reducerea tensiunilor sociale și la consolidarea rezilienței comunităților.

| Susținerea stabilității emoționale și psihologice:

Femeile joacă un rol central în menținerea stabilității psihologice în familii și comunități, mai ales în perioade de criză. Ele oferă sprijin emoțional atât membrilor familiilor lor, cât și altor persoane afectate, consolidând coeziunea socială în fața incertitudinii și fricii.

În pofida contribuțiilor semnificative, femeile continuă să se confrunte cu bariere în participarea la procesele decizionale și în ocuparea pozițiilor de conducere în domeniile securității și apărării. Acestea sunt amplificate

de dezinformare în bază de gen, percepții și stereotipuri învechite despre rolul femeilor în procesele de pace și securitate.

III. CONTRIBUȚIA FEMEILOR ÎN GESTIONAREA CRIZEI REFUGIAȚILOR, CONFLICTELOR ARMATE ȘI LA CONSOLIDAREA COEZIUNII SOCIALE

Un alt domeniu al acestei cercetări l-a constituit impactul războiului din Ucraina asupra Republicii Moldova, care a scos în evidență atât vulnerabilitățile coeziunii sociale, cât și potențialul important al femeilor în menținerea stabilității în comunitățile afectate de conflict. În conformitate cu rezultatele chestionarului organizat de Platforma pentru Inițiative de Securitate și Apărare, 44,4% dintre respondenți consideră că acest conflict a adâncit diviziunile sociale existente, ceea ce reflectă dificultățile cu care se confruntă societatea moldovenească în fața unei crize regionale majore. Pe de altă parte, doar 22,2% dintre aceștia remarcă o întărire a coeziunii sociale, subliniind complexitatea și volatilitatea situației sociale din Republica Moldova în această perioadă de instabilitate. Analiza opiniei publice privind coeziunea socială reflectă provocări interne și externe, cum ar fi temerile legate de refugiați și conflictele externe. Conflictul din Ucraina și aflusul de refugiați au generat îngrijorări privind impactul asupra stabilității sociale. Opinia publică este divizată, o parte din populație a arătat solidaritate, însă există temeri legate de resursele limitate. Diversitatea etnică adâncește aceste diviziuni, cu o mai mare reticentă față de refugiați în regiunile cu legături culturale cu Rusia și sprijin mai puternic în regiunile pro-europene. Un raport al Organizației Internaționale pentru Migrație (OIM) subliniază că războiul a generat deplasări semnificative de persoane, inclusiv migranți moldoveni care se întorc din străinătate, în special din Ucraina și Rusia. Aceste mișcări pot influența dinamica migrației și pot avea efecte pe termen lung asupra economiei și coeziunii sociale din Republica Moldova²⁸.

De asemenea, un studiu publicat în revista „Intertext” explorează reprezentările sociale ale războiului din Ucraina în rândul populației moldovenești, evidențiind emoții negative precum frica și nesiguranța, care pot afecta percepțiile sociale și coeziunea comunităților. Respondenții conturează o imagine a războiului ca pe un eveniment destabilizator, perceput prin prisma vulnerabilității umane, a neîncrederii față de motivele din spatele conflictului și a dificultății de a înțelege pe

deplin complexitatea situației. Reprezentarea socială rezultată subliniază modul în care războiul afectează viața cotidiană și capacitatea oamenilor de a procesa și de a da sens unei realități contradictorii și fragmentate²⁹.

În plus, analizele din mass-media³⁰ atrag atenția asupra impactului social dramatic al războiului asupra Republicii Moldova, menționând creșterea ratei sărăciei, în special în zonele rurale și provocările economice cu care se confruntă țara. Consensul este construit pe un nod de percepții potrivit cărora războiul din Ucraina constituie o tragedie umană, asociată cu moartea și suferința oamenilor nevinovați. Această percepție are drept consecință directă frica de extindere a războiului și dorința arzătoare de pace care poate fi obținută prin negociere și concesii între părțile beligerante.

Conflictul din Ucraina a avut un impact semnificativ asupra coeziunii sociale în Republica Moldova, adâncind diviziunile ideologice și politice. Tensiunile geopolitice au polarizat opinia publică între susținătorii valorilor europene și cei pro-ruși. Mai aproape de granița cu Uniunea Europeană, există o susținere mai puternică pentru integrarea europeană și pentru sprijinirea Ucrainei în fața agresiunii rusești. Însă la Est și Sud, cetățenii au avut tendința să fie mai sceptici față de implicarea în alianțele occidentale și față de sprijinul acordat Ucrainei.

Republica Moldova s-a confruntat cu provocări în gestionarea fluxului de refugiați ucraineni, iar percepțiile asupra acestora variază, fiind mai favorabile în regiunile pro-europene (Vest, Centru, Nord) și mai reticente în cele cu populație de etnie rusă, găgăuză și bulgară. Tensiunile geopolitice, solidaritatea față de comunitatea refugiată și divergențele ideologice între susținătorii integrării europene și simpatizanții pro-ruși sunt teme centrale ce au marcat această perioadă.

În acest context, Republica Moldova ar trebui să navigheze cu atenție între păstrarea unei coeziuni sociale interne și gestionarea cu diplomatie a provocărilor externe, având în vedere complexitatea diversității etnice și politice existente. Înainte de 24 februarie 2022, majoritatea cetățenilor moldoveni nu făceau diferențierea

28 Republica Moldova — Impactul Războiului din Ucraina asupra Moldovenilor Reveniți din Străinătate (Feb-lun 2023). <https://dtm.iom.int/reports/republica-moldova-impactul-razboiului-din-ucraina-asupra-moldovenilor-reveniti-din>

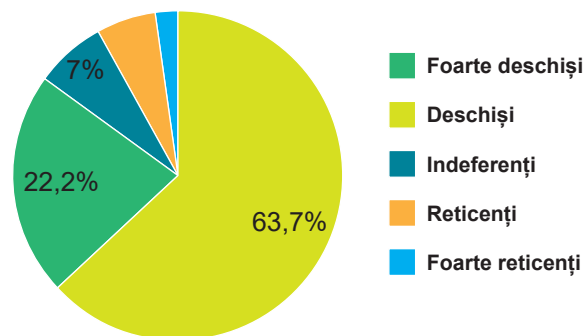
29 Petru Negură, Lilian Negură. Reprezentarea socială a războiului din Ucraina printre locuitorii Republicii Moldova: dincolo de pro și contra. <https://doi.org/10.59295/crs2024.09>

30 Războiul din Ucraina: impact social dramatic asupra Moldovei. <https://www.dw.com/ro/r%C4%83zboiul-din-ucraina-are-un-impact-social-dramatic-asupra-moldovei/a-67028517>

dintre termenii „migrant/migrantă” și „refugiat/refugiata”. Linia ce le desparte constă în faptul că „migrantul/migranta” pleacă în afara țării sale pentru business, studii, reunificarea familiei, a duce un nivel de viață mai calitativ, dar „refugiatul/refugiata” fuge din țara sa din cauza persecuțiilor, violențelor, războaielor. Toți anii anteriori localnicii priveau refugiații/refugiatele sceptic, accentul fiind pus pe religie și cultură. Preponderent, ei/ele proveneau din țări musulmane, cu tradiții și ideologii mai diferite decât cele din Republica Moldova.

Deseori, comunitatea refugiată se confrunta cu cuvinte ce înjoseau cumva demnitatea omenească și aceste percepții îi făceau pe refugiați/refugiate să se simtă excluși/excluse din societatea gazdă, prin comentarii de tip mult prea agresiv, în pofida faptului că majoritatea lor încercau să se încadreze în societatea locală, prin angajarea oficială în câmpul muncii, studierea limbii române, frecventarea studiilor universitare și încadrarea copiilor la școli și grădinițe. Mass-media, folosind termeni greșiți, aducea la destinarii finali informație eronată, uneori, chiar incitând ura localnicilor față de comunitatea refugiată și mai mult.

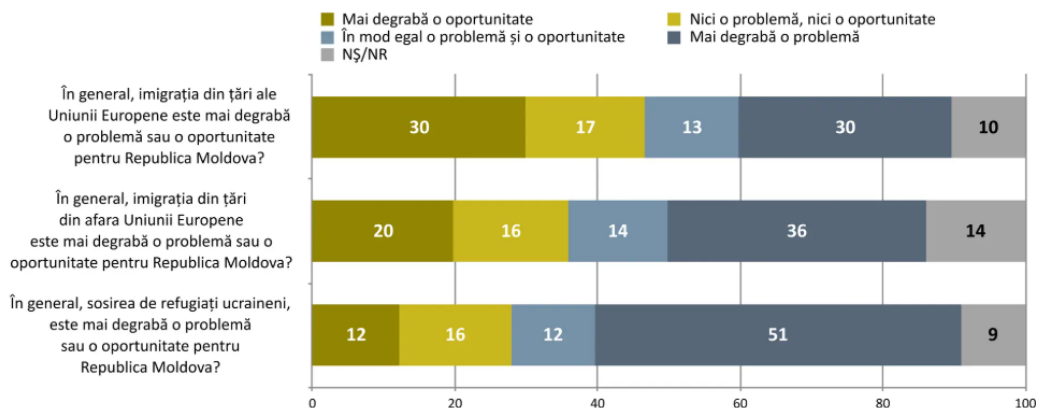
Cât de deschiși considerați că sunt moldovenii în general la acceptarea refugiaților?

În ciuda acestor diviziuni, atitudinea față de refugiații ucraineni rămâne în general una pozitivă. Aproape două treimi dintre respondenți (63,7%) exprimă o atitudine favorabilă față de sprijinirea acestora, în timp ce 22,2% descriu această atitudine ca fiind „foarte deschisă”. Această reacție pozitivă sugerează nu doar un spirit de solidaritate în fața crizei, dar și o deschidere generală a populației față de nevoile celor afectați de conflictul din Ucraina.

Opinii față de imigrație

Vă propun să vă gândiți la oameni care vor să vină să locuiască și/sau să lucreze la noi, în Republica Moldova. Vă rog să îmi spuneți, în funcție de locul de unde provin migranții, dacă astfel de imigrație constituie mai degrabă o problemă sau o oportunitate?

Sursa: <https://www.slideshare.net/slideshow/studiul-privind-percep-iile-i-atitudinile-fa-a-de-egalitate-pentru-anul-2024/269895170>

Totodată, în conformitate cu datele „Studiului privind percepțiile și atitudinile față de egalitate pentru anul 2024”, sosirea refugiaților ucraineni este percepută negativ de majoritatea respondenților, 51% considerând-o „mai degrabă o problemă”, în timp ce doar 12% o văd ca pe o oportunitate³¹. Restul au opinii mixte, neutre sau nu oferă un răspuns. Percepțiile față de imigrație sunt influențate de context, imigrația din UE fiind văzută mai favorabil decât cea din afara UE sau sosirea refugiaților. În general, imigrația este privită cu scepticism, fiind mai des considerată o problemă decât o oportunitate, ceea ce indică atât provocări, cât și o lipsă de informare sau claritate asupra subiectului.

Atitudinile societății moldovenești față de refugiați, în special cei care fug de războiul din Ucraina, sunt complexe și influențate de factori istorici, sociali și culturali. Deși Republica Moldova a fost primitoare la început, oferind adăpost și ajutor, pe măsură ce criza continuă, au apărut fricțiuni legate de resursele limitate și impactul economic al primirii celor din Ucraina.

Genul joacă un rol important în percepțiile asupra acestora. Femeile și copiii sunt percepuți și primiți cu mai multă empatie, în timp ce bărbații refugiați sunt priviți cu o îmbinare de compasiune și scepticism, fiind considerați (în multe societăți), ca cei care ar trebui să lupte pentru țara lor. Aceasta duce la o stigmatizare a bărbaților ca lași, chiar dacă realitatea este mai complexă.

31 Studiul privind percepțiile și atitudinile față de egalitate pentru anul 2024. <https://www.slideshare.net/slideshow/studiul-privind-percep-iile-i-atitudinile-fa-a-de-egalitate-pentru-anul-2024/269895170>

De asemenea, există cazuri de discriminare și marginalizare a refugiaților, amplificate de gen. Femeile refugiate se confruntă cu provocări suplimentare, cum ar fi accesul limitat la servicii sau riscuri de abuzuri, iar bărbații tineri pot fi percepuți ca o amenințare. Autoritățile și organizațiile trebuie să adapteze sprijinul acordat refugiaților în funcție de nevoile lor specifice.

Securitatea este o preocupare majoră prin riscurile din regiune și instabilitatea geopolitică. Mulți moldoveni se tem că fluxul de refugiați/refugiate ar putea aduce amenințări, iar capacitatea autorităților de a gestiona aflusul este pusă sub semnul întrebării. Preocupările includ și conflictele între refugiați și cetățeni, mai ales în zonele cu resurse limitate.

Stabilitatea economică este și ea vulnerabilă, având în vedere că Republica Moldova este cea mai săracă țară din Europa. Aflusul refugiaților/refugiatele pune presiune pe resursele economice, iar temerile privind integrarea lor în piața muncii sunt mari. Unele persoane se tem că refugiații vor adânci inegalitățile economice și vor concura pentru locurile mai bune de muncă.

Însă, există măsuri de sprijin din partea autorităților și a comunității internaționale, care ajută la atenuarea impactului negativ. Totuși, este important ca autoritățile să comunice eficient cu populația despre beneficiile integrării refugiaților pentru economie, pentru a reduce temerile și tensiunile.

Deși temerile legate de securitate și stabilitate economică sunt importante, soluțiile eficiente trebuie să includă atât sprijin pentru refugiați/refugiate, cât și strategii de informare pentru a diminua îngrijorările populației locale.

Un element cheie al dezvoltării coeziunii sociale în Republica Moldova este respectarea și promovarea drepturilor fundamentale ale omului, acestea fiind esențiale pentru crearea unui climat în care fiecare grup social să se poată exprima liber și să își poată soluționa preocupările. În acest context, promovarea unui cadru legislativ ce protejează minoritățile și combaterea discriminării sunt măsuri fundamentale pentru a asigura coeziunea socială. Republica Moldova este o țară cu o diversitate etnică considerabilă, unde dezvoltarea coeziunii sociale nu poate fi realizată decât prin garantarea drepturilor culturale și lingvistice ale minorităților, precum și prin încurajarea integrării acestora în viața politică și socială a țării, protejarea diversității religioase și culturale și asigurarea accesului echitabil la resurse economice și sociale sunt condiții esențiale pentru evitarea marginalizării și a excluziunii sociale.

Reducerea sărăciei și promovarea incluziunii sociale sunt primordiale pentru prevenirea apariției unor diviziuni adânci între diferitele segmente ale populației. O distribuție echitabilă a resurselor și dezvoltarea unor politici sociale întru sprijinirea grupurilor vulnerabile sunt esențiale pentru consolidarea coeziunii sociale.

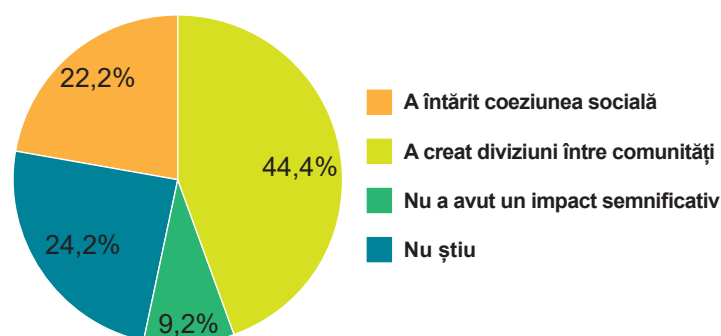
Respectarea principiilor de guvernare democratică este crucială pentru a construi încrederea cetățenilor în instituțiile statului și pentru a asigura accesul echitabil la justiție și protecția drepturilor de bază. Prin promovarea unei societăți incluzive, în care toți cetățenii beneficiază de aceleași drepturi și oportunități, Republica Moldova poate crea un cadru de stabilitate, prosperitate și armonie, capabil să depășească diviziunile interne și să facă față provocărilor externe.

În perioade de criză, femeile joacă un rol crucial în menținerea coeziunii sociale și a solidarității. În contextul actual, marcat de conflicte și apariția unui număr masiv de refugiați/refugiate, femeile sprijină comunitatea refugiată prin acțiuni umanitare și promovarea valorilor de solidaritate, incluziune și pace, care contribuie la reducerea diviziunilor și la promovarea unității între grupuri etnice și politice.

Femeile localnice au fost printre primele care au ajutat refugiații/refugiatele din Ucraina, organizând campanii de strângere de fonduri, distribuind provizii și oferind asistență psihologică și socială. Implicarea lor activă reflectă abilitatea de „a construi punți” între comunități. Prin asistență juridică, materială și psihologică, femeile au creat un mediu sigur pentru refugiați/refugiate, contribuind și la întărirea solidarității în societate. Aceasta a ajutat la combaterea stereotipurilor și la promovarea înțelegerii între diverse grupuri.

De asemenea, femeile au avut un rol important în promovarea drepturilor omului și în reducerea prejudecăților, facilitând dialoguri intercomunitare. Implicarea lor în prevenirea polarizării politice ajută la promovarea unui climat de unitate și stabilitate, chiar și într-un context politic fragil. Femeile din Moldova joacă un rol esențial în sprijinirea comunității refugiate și în consolidarea coeziunii sociale într-o perioadă destul de dificilă și incertă.

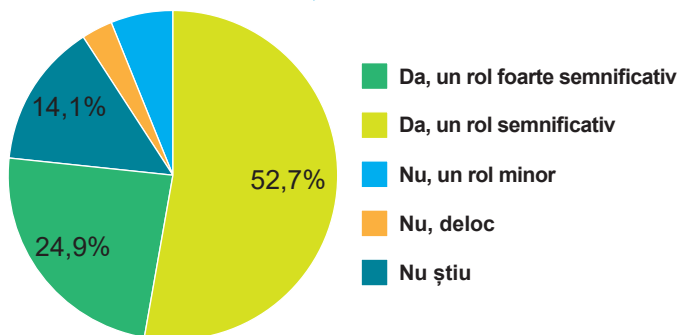
Cum considerați că războiul din Ucraina a influențat coeziunea socială în Moldova?

De asemenea, femeile din Republica Moldova au un rol esențial în gestionarea crizei refugiaților și în menținerea coeziunii sociale. Peste 77% dintre respondenți consideră că femeile au un rol „semnificativ” sau „foarte semnificativ” în sprijinirea refugiaților, ceea ce subliniază aportul lor în cadrul comunităților. Abilitățile de organizare, empatia

și disponibilitatea lor de a se implica activ în inițiativele comunitare sunt factori-cheie care au contribuit la gestionarea mai eficientă a acestei crize. Aceste rezultate reflectă nu doar capacitatea femeilor de a face față provocărilor, dar și rolul lor esențial în consolidarea solidarității și sprijinirii celor afectați de conflicte externe.

Credeți că femeile joacă un rol semnificativ în sprijinirea refugiaților și menținerea coeziunii sociale în comunitățile afectate de conflict?

În concluzie, atitudinile față de refugiați în Moldova sunt caracterizate de solidaritate, dar modelate de factori economici, culturali și de gen. Este esențial ca sprijinul acordat să țină cont de aceste diferențe și să răspundă nevoilor individuale ale refugiaților.

Narativele „antirefugiați”, care vin să dezinformeze opinia publică, dar și să discrediteze refugiații ucraineni, reprezintă un mare pericol pentru securitatea informațională a Republicii Moldova. De altfel, trebuie să recunoaștem că avem un ecosistem mediatic foarte fragil, care necesită un mecanism solid, rapid și strategic de apărare. Acum, știrile false foarte puțin sunt diseminate prin mass - media tradițională, tot mai mult, spațiul online este terenul fertil pentru crearea și distribuirea informațiilor false. În acest context, ghidați de evoluțiile tehnologiilor informaționale și ale inteligenței artificiale, este foarte importantă atât educația media, cât și cea digitală, așa încât oamenii să poată face distincție între o știre veridică și una falsă. Ne referim atât la știrile scrise, cât și la producțiile video și foto. Orice informație la subiect trebuie contrapusă cu ce spun și alte instituții media sau platforme. Or, distribuirea și comentarea falsurilor are drept scop incitarea la ură, violență, destabilizare și dezordine publică. Oamenii, indiferent de naționalitate sau origine etnică, trebuie să se simtă în siguranță pe teritoriul Republicii Moldova, iar autoritățile trebuie să ia măsurile necesare întru a contracara, în mod cuprinzător și sistemic, informațiile false³².

Exemple de activități a creșterii gradului de conștientizare a problemei refugiaților a localnicilor prin:

- ▶ participarea la evenimente locale precum Festivalul Interetic, Târgul de Iarnă de Caritate, donare de sânge;
- ▶ desfășurarea unui pachet de activități și acțiuni legate de cea mai importantă dată legată de protecția persoanelor care solicită azil - Ziua Mondială a Refugiatului, marcată la data de 20 iunie prin expoziții de pictură a copiilor refugiați în locuri publice, competiții sportive între echipa comunității refugiate și echipe autohtone, spot-uri publicitare, evenimente cultural-muzicale cu participarea refugiaților/refugiatelor din diferite țări;
- ▶ colaborarea transparentă cu mass-media, prin explicarea termenilor de bază și definirea corectă a acestora, pentru ca, ulterior, aceasta să transmită informația recepționată corect despre comunitatea refugiată către public;
- ▶ cultivarea simțului demnității și responsabilității la refugiați/refugiate ca o formă de conștientizare a drepturilor și obligațiilor consfințite în legislația moldovenească;
- ▶ organizarea întâlnirilor cu studenți/studente și elevi/eleve pentru educarea toleranței și atitudinii antidiscriminatorii față de comunitatea refugiată.

Stereotipurile de gen în vremuri de război: O provocare pentru egalitatea și securitatea femeilor

Impactul stereotipurilor de gen în contextul războiului din Ucraina³³ este profund, modelând percepțiile și răspunsurile sociale. Media occidentală continuă să promoveze o imagine binară a rolurilor de gen, în care femeile sunt prezentate predominant ca mame sau victime neajutate, iar bărbații sunt portretizați ca luptători curajoși. Acest tip de narațiuni limitează capacitatea societății de a înțelege diversitatea experiențelor umane și de a răspunde în mod adecvat nevoilor reale. În războiul din Ucraina, femeile au demonstrat un rol multiplu și complex, depășind simpla imagine de victime. Ele s-au afirmat ca figuri centrale în gestionarea crizelor umanitare, implicându-se activ în organizarea transportului, logisticii și sprijinului direct, așa cum se vede în exemplul femeilor din Lviv. Totuși, aceste realizări sunt umbrite de inegalitățile preexistente. Femeile din Ucraina s-au confruntat mult timp cu violența sistemică, 75% dintre ele raportând experiențe de violență încă din adolescență, conform unui sondaj OSCE din 2019³⁴. De asemenea,

32 Narativele antirefugiați – elemente de dezinformare și promovare a falselor pericole. https://pisa.md/wp-content/uploads/2023/02/5_NARATIVELE-ANTIREFUGIATI-%E2%80%93-ELEMENTE-DE-DEZINFORMARE-SI-PROMOVARE-A-FALSELOR-PERICOLE-1.pdf

33 Gender stereotypes in the media: Are Ukrainian women really only helpless victims? <https://www.kcl.ac.uk/gender-stereotypes-in-the-media-are-ukrainian-women-really-only-helpless-victims>

34 OSCE-led survey on violence against women: Main report <https://eeca.unfpa.org/sites/default/files/pub-pdf/413237.pdf>

progresele recente în egalitatea socială și economică sunt acum amenințate de instabilitatea provocată de război, punând în pericol viitorul drepturilor lor. În plus, narativele mediatice problematice amplifică aceste provocări. Imaginea femeilor ca victime pasive sau ca luptătoare răzbunătoare ignoră complexitatea experiențelor. Acest tip de portretizare, perpetuat inclusiv de platforme precum TikTok, contribuie la consolidarea stereotipurilor și poate fi utilizat pentru a manipula opiniile publice. Astfel, o necesitate urgentă este de a promova o perspectivă echilibrată. Este esențial să recunoaștem diversitatea formelor de implicare a femeilor, care include roluri de lideri comunitari, organizatori și soldați. Politicile publice și discursul social trebuie să evite reducerea femeilor la stereotipuri limitative și să le facă vizibile în contexte non-tradiționale.

În concluzie, femeile ucrainene exemplifică o reziliență remarcabilă, jucând roluri active și diverse în acest război. Pentru a susține egalitatea de gen și a dezvolta politici sustenabile, este nevoie de un discurs public care să reflecte această complexitate și să elimine stereotipurile simpliste. În același timp, preocupările publice privind securitatea și stabilitatea economică, accentuate de fluxul de refugiați, evidențiază necesitatea unui echilibru între solidaritate și politici care să gestioneze temerile legate de impactul crizei regionale asupra Republicii Moldova.

Studiu de caz: Mobilizarea Oficiului UNHCR în Moldova și răspunsul umanitar la criza refugiaților din Ucraina

Războiul ruso-ucrainean a declanșat o mobilizare fără precedent în Republica Moldova, atât din partea autorităților, cât și a societății civile. Oficiul UNHCR în Moldova a jucat un rol esențial în gestionarea acestei crize, fiind condus succesiv de două femei cu o vastă experiență în gestionarea situațiilor de urgență. Personalul biroului este echilibrat din punct de vedere de gen, incluzând 39 de femei și 37 de bărbați, iar departamentele sunt conduse în mod egal de reprezentanți ai ambelor genuri.

Un exemplu notabil este implicarea unei angajate locale a UNHCR, care, înainte de război, a activat în sprijinirea comunităților de refugiați prin educație lingvistică, organizarea de evenimente comunitare și obținerea de finanțări. Printre realizările sale remarcabile se numără granturile obținute de la UN Women și UEFA, care au fost utilizate pentru prevenirea violenței de gen, reamenajarea facilităților pentru refugiați și sprijinirea educației și formării profesionale a acestora.

Răspunsul umanitar al localnicilor a fost impresionant, constând în oferirea de locuințe gratuite, alimente și alte produse esențiale. Invazia Federației Ruse a schimbat parțial percepțiile populației moldovenești despre refugiați.

Din 24 februarie 2022, frontiera moldo-ucraineană a fost traversată de peste 1,2 milioane de persoane, dintre care aproximativ 127.000 au rămas în țară. Afluența masivă de refugiați a determinat acordarea protecției temporare pentru prima oară în istoria Republicii Moldova, marcând un moment crucial în evoluția sistemului său de azil și evidențiind capacitatea sa de adaptare la crize.

CONSTATĂRI GENERALE

Provocări și oportunități în securitate și apărare

Sectorul de securitate și apărare din Republica Moldova rămâne dominat de bărbați, iar accesul femeilor la funcții de conducere este limitat de bariere instituționale. Creșterea reprezentării acestora și promovarea diversității pot consolida coeziunea socială și eficiența instituțiilor de securitate.

Datele arată o prezență modestă a femeilor în poziții de conducere, în contrast cu o implicare mai mare în rolurile de execuție. În Ministerul Apărării, femeile ocupă aproximativ 37% din funcțiile de conducere, iar în cadrul Centrului Național Anticorupție, doar 18 din cele 89 de angajate dețin poziții manageriale. La Inspectoratul General de Poliție, doar 15 femei ocupă funcții de conducere, iar la Serviciul de Protecție și Pază de Stat, procentul scade la 2%. Implementarea unor politici clare de sprijin și promovare a egalității de gen este importantă pentru un sector de securitate mai echitabil și eficient.

<p>Percepții sociale și norme de gen</p>	<p>Societatea moldovenească se află la intersecția dintre tradiție și modernitate, unde atitudinile conservatoare coexistă cu o deschidere tot mai mare către schimbare. Cu toate acestea, stereotipurile de gen rămân adânc înrădăcinate, în special în zonele rurale și în rândul generațiilor mai în vârstă. Educația și programele de sensibilizare, orientate spre tineri și comunitățile rurale, sunt esențiale pentru a depăși aceste bariere și a construi o societate mai incluzivă și echitabilă.</p>
<p>Egalitatea de gen în guvernanță și securitate</p>	<p>În ciuda provocărilor culturale și structurale persistente, Republica Moldova se află într-un moment de transformare, în care inițiativele recente deschid oportunități valoroase pentru femei de a contribui la egalitatea de gen, guvernanță și procesele de pace. Implicarea activă a femeilor în diverse crize și inițiative locale scoate în evidență capacitatea acestora de a influența pozitiv societatea, iar colaborarea dintre comunitățile locale, rețelele de sprijin și actorii internaționali joacă un rol important în transformarea acestor eforturi în rezultate durabile. Deși s-au înregistrat progrese în reprezentarea politică, percepțiile publice rămân ancorate în roluri tradiționale, care se opun recunoașterii femeilor ca actori egali în procesele de pace și securitate. Femeile au contribuit semnificativ la gestionarea crizelor recente, însă barierele instituționale din sectorul de securitate persistă. Promovarea diversității, eliminarea stereotipurilor și implementarea unor politici de incluziune sunt importante pentru a crea un mediu mai echitabil în domeniul securității.</p>
<p>Rolul societății civile și al organizațiilor de femei</p>	<p>Organizațiile pentru drepturile femeilor și cele conduse de femei au avut un rol important în facilitarea dialogului la nivel local, oferirea ajutorului pentru refugiați și promovarea incluziunii femeilor în discuțiile despre securitate. Aceste inițiative demonstrează potențialul colaborării între comunitățile locale, actorii internaționali și rețelele de sprijin pentru a genera schimbări durabile.</p>
<p>Comunicarea strategică ca instrument de promovare a egalității de gen</p>	<p>Lipsa unei comunicări strategice clare privind rolul femeilor în procesele de pace și securitate amplifică stereotipurile și inegalitățile de gen, perpetuând subreprezentarea femeilor în sectorul securității și apărării. Comunicarea strategică este importantă pentru implementarea Agendei <i>Femeile, Pacea și Securitatea</i> și pentru creșterea conștientizării cu privire la importanța implicării femeilor. Aceasta joacă un rol semnificativ în coordonarea narațiunilor, întărirea rezilienței societale și consolidarea încrederii publice în instituții.</p>
<p>Promovarea incluziunii de gen</p>	<p>Transformarea normelor de gen necesită un efort constant din partea instituțiilor, organizațiilor și indivizilor. Femeile din Republica Moldova se află într-un moment istoric, cu oportunități de a avansa drepturile lor și de a contribui la procesele de negociere și guvernanță. Alianțele cu comunitățile locale, rețelele de sprijin și actorii internaționali sunt importante pentru a transforma aceste oportunități în rezultate concrete.</p>
<p>Impactul crizelor asupra rolurilor de gen</p>	<p>Războiul din Ucraina și crizele asociate au avut un impact semnificativ asupra coeziunii sociale și au evidențiat rolul important al femeilor în gestionarea acestor provocări. Republica Moldova s-a confruntat cu un aflus de refugiați, în mare parte femei și copii, care au avut nevoie de sprijin umanitar și integrare temporară. Femeile din Republica Moldova au demonstrat leadership și solidaritate, implicându-se activ în furnizarea de asistență, menținerea stabilității emoționale și consolidarea coeziunii sociale. Totuși, vulnerabilitățile economice și energetice afectează în mod disproporționat femeile, crescând riscul de sărăcie absolută.</p>

Aceste recomandări se referă la instituțiile guvernamentale responsabile de implementarea Programului Național privind implementarea RCSONU 1325 privind "Femeile, Pacea și Securitatea, precum și la societatea civilă de profil, având scopul de a sprijini integrarea perspectivei de gen în domeniul securității și apărării.

Educație și conștientizare. Combaterea stereotipurilor de gen

- ▶ Implementarea unui plan de comunicare strategică pentru creșterea conștientizării publice privind contribuția femeilor în domeniul păcii și securității, evidențiind beneficiile egalității de gen.
- ▶ Sensibilizarea populației și a decidenților cu privire la rolul esențial al femeilor în consolidarea păcii, prin promovarea exemplelor de succes și a modelelor inspiraționale.
- ▶ Organizarea campaniilor naționale pentru promovarea rolurilor femeilor în securitate, adresate tinerilor și comunităților vulnerabile.
- ▶ Introducerea programelor de mentorat și sprijin profesional pentru femeile din sectorul securității.

Promovarea politicilor de securitate incluzive

- ▶ Adoptarea măsurilor care facilitează participarea activă a femeilor în sectorul de securitate, inclusiv prin programe care susțin echilibrul viață profesională-viață personală.
- ▶ Crearea unui mediu organizațional incluziv prin alocarea resurselor pentru diversitate și egalitate.
- ▶ Promovarea și revizuirea legislației pentru a asigura acces egal la poziții de conducere.

Susținerea participării femeilor în procesele de pace și securitate

- ▶ Implementarea Programului Național a RCSONU 1325 privind femeile, pacea și securitatea pentru anii 2023-2027, cu accent pe reprezentarea egală în negocierile de pace.
- ▶ Încurajarea participării femeilor în toate etapele proceselor decizionale din domeniul securității și apărării.

Consolidarea coeziunii sociale

- ▶ Dezvoltarea politicilor de integrare care reduc tensiunile sociale și facilitează dialogul interetnic.
- ▶ Organizarea meselor rotunde și a programelor comunitare, pentru a implica femeile în soluționarea problemelor legate de refugiați și securitate.

Abordarea discriminării

- ▶ Crearea unor mecanisme eficiente de raportare și combatere a discriminării și hărțuirii în sectorul securității.
- ▶ Aplicarea consecventă a măsurilor de protecție împotriva violenței bazate pe gen.

Amplificarea rolului mass-mediei

- ▶ Lansarea campaniilor media pentru promovarea toleranței și respectului față de refugiați și incluziunea socială.
- ▶ Formarea jurnaliștilor în relatarea sensibilă la gen și conflict, pentru o reflectare corectă și echilibrată asupra problemelor legate de refugiați și azil.

Consolidarea capacităților și formare pentru instituțiile din sectorul de securitate și apărare

- ▶ Introducerea obligatorie a programelor de formare sensibilă la gen pentru personalul din sectorul securității.
- ▶ Asigurarea finanțării inițiativelor de mentorat pentru femeile din acest sector.

Integrarea refugiaților

- ▶ Dezvoltarea politicilor de integrare care să promoveze coeziunea socială și să diminueze discriminarea.
- ▶ Crearea platformelor de discuții între experți din diverse domenii, pentru consolidarea stabilității economice și sociale.
- ▶ Educația publicului prin mass-media, asigurându-se că jurnaliștii promovează informații corecte, combat stereotipurile și încurajează toleranța.
- ▶ Organizarea de programe educaționale pentru tineri, familii și școli, pentru a promova respectul, diversitatea și înțelegerea faptului că refugiații sunt victime ale războiului, nu o amenințare.

Schimbarea percepțiilor despre refugiați

- ▶ Organizarea campaniilor care evidențiază contribuțiile pozitive ale refugiaților în comunități.
- ▶ Eliminarea termenilor discriminatorii din discursul public și promovarea unei narațiuni empatică și incluzive despre refugiați.

1. Advancing Feminist Foreign Policy in the Multilateral System: Key Debates and Challenges. https://www.ipinst.org/wp-content/uploads/2024/03/2403_Advancing-Feminist-Foreign-Policyweb.pdf
2. Bodrug-Lungu V., Drăgulean A., Țarălungă E. Ghidul valorificarea dimensiunii de gen în domeniul apărării naționale. https://www.undp.org/sites/g/files/zskgke326/files/migration/md/04_02_21_Valorificarea_Dimensiunii_Gen_Ghid.pdf.
3. Bordeanu Iuliana, Mârzac Elena. Mediul informațional în contextul promovării Agendei Femeile, Pacea și Securitatea. <https://pisa.md/wp-content/uploads/2024/10/Diagnosticarea-mediului-informational-6.pdf>
4. Ce au însemnat doi ani de război în țara vecină pentru R. Moldova. <https://agora.md/2024/02/27/ce-au-insemnat-doi-ani-de-rzboi-in-tara-vecina-pentru-r-moldova>
5. Creangă L. Integrarea perspectivei de gen în sectorul de securitate și ordine publică. https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/p-103-106_1.pdf
6. Exploring the Links between Women's Status and Democracy. <https://giwps.georgetown.edu/wp-content/uploads/2023/03/Exploring-the-Links-between-Womens-Status-and-Democracy.pdf>
7. Facts and figures: Women, peace, and security. <https://www.unwomen.org/en/what-we-do/peace-and-security/facts-and-figures>
8. Filipov I. Dezvoltarea coeziunii sociale: o abordare bazată pe drepturi și libertăți. https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/67-78_4.pdf.
9. Gender and Strategic Communications in Conflict and Stabilisation Contexts.
10. https://assets.publishing.service.gov.uk/media/5e4ab29940f0b677cb15ffb3/How_to_Guide_on_Gender_and_Strategic_Communication_in_Conflict_and_Stabilisation_Contexts_-_January_2020_-_Stabilisation_Unit.pdf
11. Împuternicirea femeilor - consolidarea păcii și securității: promovarea egalității de gen prin avansarea implementării Rezoluției 1325 a ONU. <https://moldova.unwomen.org/ro/stories/comunicat-de-presa/2024/05/imputernicirea-femeilor-consolidarea-pacii-si-securitatii-promovarea-egalitatii-de-gen-prin-avansarea-implementarii-rezolutiei-1325-a-onu>
12. Indexul egalității de gen 2024 Stagnare în lupta pentru egalitate de gen: ce ne oprește să avansăm? https://progen.md/wp-content/uploads/2024/03/CPD_IEG-2024.pdf
13. Institutionalizing Women, Peace and Security The Role of Gender and Women, Peace and Security Advisors in the United States Government. <https://oursecurefuture.org/sites/default/files/2024-04/Institutionalizing%20Women%2C%20Peace%20and%20Security-OSF-2024.pdf>
14. L'influence des femmes casques bleus sur le soutien accordé par le public des pays fournisseurs de contingents aux activités qui leur sont confiées. <https://www.ipinst.org/wp-content/uploads/2022/05/Impact-of-Women-Peacekeepers-French-Web.pdf>
15. Legea Nr. 270 din 18-12-2008 privind azilul în Republica Moldova. In: Monitorul Oficial Nr. 53-54 art. 145. https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=144620&lang=ro#
16. Marzac Elena, Promoting the women peace and security agenda in the Republic of Moldova through strategic communication. In: Universitas Europaea: spre o societate a cunoașterii prin europenizare și globalizare, Chișinău: ULIM, p. 58 -64.
17. Moldova sprijină participarea femeilor în securitate: Angajamentele MAI pentru un sistem echitabil. <https://mai.gov.md/ro/node/9381>
18. Moldova. <https://www.equalfuture-eurasia.org/womens-representation-in-politics-and-public-administration/moldova>
19. Molodilo Diana. Women leading through crisis: proven strategies for success. In: Universitas Europaea: spre o societate a cunoașterii prin europenizare și globalizare, Chișinău: ULIM, p. 68-72.
20. Monitoring process oh the Women, Peace and security Agenda. https://giwps.georgetown.edu/wp-content/uploads/2023/03/GIWPS_C-25-PolicyBrief.pdf
21. Petru Negură, Lilian Negură. Reprezentarea socială a războiului din Ucraina printre locuitorii Republicii Moldova: dincolo de pro și contra. <https://doi.org/10.59295/crs2024.09>
22. Popilevski D. The impact of the russian-ukraine armed conflict on national security of the Republic of Moldova . https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/43-48_34.pdf
23. Portretul statistic al femeilor și bărbaților în Republica Moldova. https://statistica.gov.md/index.php/ro/portretul-statistic-al-femeilor-si-barbatilor-in-republica-moldova-9617_61008.html
24. Prevenirea și combaterea sexismului la nivel local în Republica Moldova. Ghid pentru femeile și bărbații din politica locală. <https://rm.coe.int/guide-on-preventing-sexism-in-rep-moldova-ro/1680af855f>
25. Préjugés et stéréotypes sur la féminisation des Opérations de Maintien de la Paix. <https://www.ceafri.net/site/spip.php?article306>
26. Prevenirea și combaterea sexismului la nivel local în Republica Moldova. Ghid pentru femeile și bărbații din politica locală. <https://rm.coe.int/guide-on-preventing-sexism-in-rep-moldova-ro/1680af855f>
27. Raportul de țară în domeniul egalității de gen Republica Moldova. https://moldova.unfpa.org/sites/default/files/pub-pdf/evaluarea_in_domeniul_egalitatii_de_gen.pdf
28. Sharland L., Goussac N., Currey N., Feely G. O'Connor S. System Update: Towards a Women, Peace and Cybersecurity Agenda. https://unidir.org/files/2021-09/UNIDIR_System_Update.pdf
29. The impact of women peacekeeper public support <https://www.ipinst.org/wp-content/uploads/2022/05/Annex-1-Findings.pdf>
30. Ukraine Refugee Situation. Republic of Moldova . <https://data.unhcr.org/en/situations/ukraine/location/10784>
31. Women in foreign affairs and international security Still far from gender equality. [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2021/689356/EPRS_BRI\(2021\)689356_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2021/689356/EPRS_BRI(2021)689356_EN.pdf)
32. Women Must be Involved in Peace Processes, Participate in Decision-making on Equal Footing with Men, President Tells Security Council Open Debate. <https://press.un.org/en/2024/sc15862.doc.htm>
33. Women Peace and Security Index 2023/24. <https://giwps.georgetown.edu/wp-content/uploads/2023/10/WPS-Index-full-report.pdf>